

Taborc

BOG NAROD DOMOVINA

1981

EL FORTIN

9-10

TABOR je glasilo Zdraženih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPI; predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 89.035

NAROČNINA: Argentina 40.000.— pesov; ostale države: posamezniki 15 dolarjev; letalsko 20 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, (1655), J. L. Suárez — Bs. As., Argentina
Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

SRAMOTA NE BO NIKOLI UMRLA! — Če bi bile resične vse mistifikacije o Sv. Urhu in vsa zlodela slovenskih domobrancev, katere si je v blodnjah nespečnih noči zločincev izmislila v svoj zagovor režimovska propaganda, ne bi nikdar odtehtale grozodejstev, ki jih je komunistična partizanska sodrga izvršila nad branilci Grčaric in Turjaka že jeseni 1943 v množičnih zakopih Jelendola in Mozlja, iz katerih šele je kot edina možna posledica zrastle naše dično slovensko domobranstvo, da je potem z zverinskim pokolom teh predanih in razoroženih hrabrih bojevnikov za Boga — Narod — Domovino meseca maja in junija 1945 v gozdovih Roga in drugod širom mučeniške slovenske zemlje dokončno dokazala, kaj je bila njena — „osvobodilna vojna“!

V vrsti plitvih množičnih zakopov so pri odkopavanju spričo nepristranske komisije prišla na dan strahotno zmaličena trupla žrtev komunistične zverinske podivjanosti po Grčaricah in Turjaku.

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Septiembre-Octubre 1981 BUENOS AIRES September-October 1981

Algo, que nunca debemos olvidar

Los navegantes en alta mar se sirven de distintos aparatos para poder navegar con seguridad y llevar su buque al destino deseado. No les afecta ni la hora ni las inclemencias del tiempo. De noche o en la peor tormenta el navegante siempre sabe en que dirección se desplaza su nave. Nada ni nadie lo puede confundir porque tiene a que atenerse, porque tiene sus aparatos — sus bases.

Pero en caso de descomponerse los mismos suministrando datos erróneos, las decisiones tomadas por el mejor navegante serían también erróneas y el destino del buque muy incierto.

Nuestra vida cotidiana está permanentemente expuesta a los sucesos políticos mundiales. En la vida política es imprescindible tener todos los sentidos bien despiertos para poder distinguir el bien del mal. Solo así se podrá „navegar“ con seguridad por el revuelto mar político, que más tarde se llamará historia.

No son de esperar buenos resultados cuando se desconocen las condiciones fundamentales de las bases sobre las que trabajamos. En toda empresa, como así también en la vida de la humanidad, es necesario establecer firmes bases que servirán de cimiento para toda futura acción. En caso de fallar esas bases, indefectiblemente se produciría el derrumbe.

Desde los tiempos más remotos de la historia y hasta hoy en día vivir en libertad representa el anhelo más grande de la humanidad. Cruentas luchas y enormes sacrificios fueron necesarios para conseguir esta meta, como así también para conservarla.

Del modo como el navegante necesita saber sobre qué asentar sus conclusiones, así también en la vida política es imprescindible conocer los ideales firmes y seguros de la humanidad, si se quiere seguir viviendo en libertad.

En la vida política cotidiana encontramos enormes dificultades para

no caer vencidos en nuestra lucha por la libertad. Los enemigos nos llenan los oídos y los ojos con tentadoras promesas creando confusión con las mismas para poder hacernos así presa fácil de sus patrañas.

En nuestra lucha permanente nunca debemos olvidar los eternos lemas básicos por los que tantos nuestros héroes supieron dar sus vidas.

D I O S — P U E B L O — P A T R I A

Nekaj, česar nikdar ne smemo pozabiti

Mornarji se poslužujejo raznih aparatov, da morejo varno pripeljati svojo ladjo na zaželen cilj. Ne motita jih ne noč, ne slabo vreme, Mornar vedno ve, kje in kam plove njegova ladja. Nihče in nič ga ne more premotiti, ker ima svoje priprave, svoje baze.

Toda v slučaju okvare bodo podatki zmotni; prav tako mornarjevo odločitve in usoda ladje bi bila zelo negotova.

Naše vsakdanje življenje je zelo odvisno od svetovne politike. V političnem življenju pa je potrebno imeti vedno budne vse čute, da moremo ločiti dobro od slabega. Samo tako bomo mogli varno „jadirati“ po razburkanem političnem morju, katero bodo pozneje prekrstili v zgodovino.

Ne moremo pričakovati dobrih sadov, kadar ne poznamo osnovnih temeljev, na katerih gradimo. V vsakem podjetju, kakor tudi v življenju človeštva, je potrebno določiti trdne osnove, ki bodo nato temelj za vse bodoče delo. V slučaju, da bi ti temelji odpovedali, je neuspeh neizbežen.

Odkar nam je znana zgodovina, je bilo življenje v svobodi največja želja človeštva. Krvave borbe in ogromne žrtve so bile potrebne za doseg tega cilja, kakor tudi za njegov obstanek.

Prav tako, kot mora mornar poznati osnovne podatke svojih računov in zaključkov, je v političnem življenju potrebno poznati trdne in večne ideale človeštva, če hočemo svobodo obdržati.

V vsakdanjem političnem življenju naletimo na izredne težave, če nočemo biti poraženi v naši borbi za svobodo. Sovražniki nam polnijo oči in všesa z zapeljivimi obljubami, s katerimi ustvarjajo samo zmedo, da bi nas tako mogli z lahkoto premagati.

V naši stalni borbi ne smemo nikdar pozabiti na večna osnovna gesla za katera so znali naši junaki darovati svoja življenja:

B O G N A R O D D O M O V I N A

35 LET SMRTI GENERALA LEONA RUPNIKA

(Spominski govor soborca Ivana Palčiča 14. junija 1981 pri spominski kapelici Orlovega vrha na Slovenski pristavi — Genova, Cleveland)

Lani smo tukaj na Orlovem vrhu proslavili 35-letnico pokola slovenskega domobranstva, letos pa se poklonimo spominu moža, ustanovitelja slovenskega domobranstva LEONA RUPNIKA.

Zgodovinar ne bo mogel iti preko dejstva, da mu da častno mesto voditelja našega naroda, ki je v najtežjih momentih slovenske tragedije bil pripravljen reševati in voditi naš narod.

V letu 1943 smo bili na robu propada, sad komunističnega zločinstva je na Turjaku, Grčaricah in Jelendolu pokazal, kam je usmerjena takozvana osvobodilna borba. Ne proti okupatorju, proti narodu.

Narodni predstavniki, ki so bili brez smeri, so iskali človeka, zmožnega voditelja, pripravljenega reševati naš narod.

Obrnili so se na generala Leona Rupnika, da prevzame to vodstvo. General Leon Rupnik je odločno prevzel težko delo, posegel v zmedo, ki je nastala in kot poklicni vojak uvidel, da se je treba komunizmu postaviti po robu z odločnim protinapadom.

Na šoli pri št. Jakobu v Ljubljani je po dveh letih in pol prvič javno zaplapolala čista neoskrunjena slovenska zastava. Postala je simbol protikomunistične borbe, okoli katere so se začeli zbirati vsi oni borci, ki so v komunizmu videli, da hoče zaslužjiti naš slovenski narod.

22. septembra 1943 je general Rupnik pozval vse poštene Slovence, da se prostovoljno javijo za zaščito slovenske domovine in se priključijo v Slovensko domobranstvo.

Namen in cilji slovenskega domobranstva so bili, boriti se za naš narodni obstoj, boriti se za obnovitev miru in reda in za varnost in življenje poedincev pred zločinstvom mednarodnega komunizma.

Danes mi, bivši domobranci, s ponosno glavo lahko kličemo vsemu svetu: sledite nam v protikomunistični borbi!, kajti bili smo z generalom Rupnikom na čelu prvi, ki smo se postavili po robu tej rdeči kugi.

Vprašajmo se danes, kako uspešno je bilo to protikomunistično gibanje, kakšni so bili uspehi teh borb?

Domobranski jurišni bataljoni so v kratkem letu in pol očistili našo pokrajino, da partizani že skoraj niso mogli najti zaklonišča, kjer bi se počutili varne pred našimi napadi.

Iz borbe v borbo je pogum slovenskih idealistov rastel, šli so od zmage do zmage, dočim je morala partizanov tako padla, da je v letu 1945 nekaj rafalov domobranske strojnice lahko pognalo v beg cele čete partizanov.

Ni čudno, da so se oni tako strašno maščevali v Teharjih, ko so dobili v svoje roke razorožene domobrance od Angležev izdane, pred katerimi so še pred kratkimi nekaj tedni bežali.

Da je bila naša borbenost na takem višku, se moramo zahvaliti generalu Leonu Rupniku!

Letos bo 4. septembra poteklo 35 let, odkar je pokrit vojaški tovarnjak zavlil iz ceste in se ustavil pri gramozni jami, blizu Ljubljane. Obo-roženi vojaki so poskakali iz njega in v svoji sredi vodili na smrt obso-jenega voditelja slovenskega domobranstva.

Stopal je počasi, ponosno, ozrl se je okoli sebe, kot da išče prijate-lja, ni ga našel, predrzen partizan-morilec ga je potisnil, da bi pospešil svoj zadnji korak; njegov pogled je objel lepo zasavsko dolino, ustavil se je na robu gramozne jame, kjer so bile v cvetu jesenske rože.

Zamolčko je odjeknil strel, uglasil se je v gramozni jami, naš vodja se je zrušil kakor podžagan hrast, njegovo plemenito srce prestreljeno, je prenehalo biti, pridružil se je dvanaajst tisočem.

Vi naši slovenski mučenci, ki ste dali svoja življenja za

BOGA — NAROD — DOMOVINO — SLAVA VAM!

N. N.

TURJAK — GRČARICE

Vaške straže, ki so se pojavile po vsem ozemlju Ljubljanske pokra-jine, so bile samo to, kar je povedalo njihovo ime: Vaške straže. Fantje so stali na straži pred svojimi vasmi in preprečevali komunistom vstop, s čemer so pa tudi preprečili, da bi Italijani dobili povod za nadaljnje požiganje, pobijanje in odvažanje ljudi v zapore in taborišča.

Komunisti so Vaške straže takoj označili za belo gardo, in so s tem že takrat nehote priznali, da so oni rdeči, čeprav so na ves glas zatrjevali, da so narodnosvobodilna vojska. Vaške stražarje so označili za narodne izdajavce, ki da se bore skupno s fašisti proti slovenskemu narodu, dočim naj bi bili oni, partizani, odkriti in neizprosni sovražniki Italije in fašizma.

Dog-dki septembra 1943, potem, ko je razpadla Italija, pa so razgalili

vso komunistično prevaro ter pokazali v pravi luči resnične komunistične namene na Slovenskem. Ko so predstavniki Vaških straž prišli na poveljstvo italijanske divizije v Novem mestu, da bi dosegli izročitev italijanskega orožja Vaškim stražam, so tam našli komunistične poveljnike, ki so z Italijani že sklenili sporazum, na podlagi katerega je bilo vse italijansko orožje izročeno partizanom. Taka predaja pa ni mogla biti izvršena samo po nekaj urnem pregovarjanju, temveč je bilo skrbno pripravljena vse dolge mesece, v katerih so Italijani komunistom stalno dobavljali orožje in to tako orožje, o katerem vaški stražarji niso mogli niti sanjati.

Tako je prišlo do Turjaka. Vaški stražarji, oboroženi z navadnimi puškami, so se zatekli v grad, ki so ga nato italijanski topničarji v sestavu komunističnih brigad v devetih dnevih obstreljevanja zrušili in izsilili predajo borcev. Vsa Ljubljana je slišala grmenje italijanskih topov pred Turjakom. Slišali so jih tudi Nemci, ki so že prevzeli oblast v mestu. Samo nekaj čet vojaštva in par tankov bi bilo potrebnih, pa bi bil razbit obroč okrog gradu in borci bi bili rešeni. Toda s stolpa starodavnega obzidja se je vila slovenska zastava in za ljudi, ki so se borili pod to zastavo, Nemci niso imeli nobenega razumevanja. Branilci so bili prepuščeni sami sebi in slednjič so morali podleči.

Kakšna je bila njihova usoda, ni treba ponavljati.

To plodonosno sodelovanje med slovenskimi komunisti in italijansko vojsko pa je našlo svoj prvi sad že nekaj dni pred Turjakom, ko so z istimi topovi navallili na vas Grčarice blizu Kočevja, kjer so se zadrževali slovenski četniki. Tudi tu so italijanski topovi opravili svoje rušilno delo in proti njim je bilo orožje četnikov brez moči.

Partizanska propaganda je ves čas med vojno in po njej trdila, da so se „osvobodilni“ borbi upirali predvsem reakcionarni, klerikalni elementi, za katere so iznašli skrivenčeno ime klerofašisti. Vse kar je bilo naprednega in domoljubnega, pa naj bi bilo zbrano v Osvobodilni fronti. Grčarice same so dokaz, da je taka trditev neresnična.

Težko si je predstavljati skupino slovenskih ljudi, ki bi bili bolj napredno in domoljubno usmerjeni, kot so bili to po veliki večini borci na Grčaricah. Bil je to cvet slovenske liberalne, sokolske inteligence. Med njimi so bili doktorji, inženirji, duhovniki, častniki, univerzitetni študentje in drugi izobraženci, ki so bili vsi prepojeni s tistim, kar bi lahko imenovali bojeviti nacionalizem; predani so bili in verovali so v idejo močne Jugoslavije. Če je bila v tistih zmešanih dneh kje skupina ljudi, ki bi jih lahko označili za slovenske nacionaliste in naprednjake v pravem pomenu besede, potem je bila to skupina sto in več fantov na Grčaricah. Vse to potrjujejo tudi izjave komunističnih poveljnikov, ki so po padcu Grčaric izjavili, da jim slovenski četniki škodujejo predvsem politično. Na Grčaricah zbrani fantje so pričakovali prihoda skupine 500 srbskih četnikov, s katerimi bi

nato osnovali jedro nacionalistične gverile na slovenskih tleh. Italijansko orožje v komunističnih rokah pa je preprečilo tudi ta načrt.

Sledila je še komedija v Kočevju, ki ji partizani pravijo Kočevski proces proti vojnim zločincem. Najvidnejši borci iz Grčaric in iz Turjaka so bili postavljeni pred to "sodišče", ki jih je tožilo, sodilo in obsodilo zaradi „narodnega izdajstva“ in kolaboracije s sovražnikom, tistim sovražnikom, ki je dal vaškim stražarjem zastarele puške, komunistom pa moderne topove.

Pred leti je bila v Rimu, v Palazzo Venezia, prirejena obširna razstava, na kateri so Italijani z dokumenti in fotografijami hoteli pokazati svetu, kako so se ves čas borili za svobodo svojih in drugih narodov. Med razstavljenimi, povečanimi fotografijami je bila tudi ena, katere naslov je povedal, da predstavlja hrabre italijanske vojake, ki se ramo ob rami s slovenskimi partizani bore za svobodo — slovenskega naroda.

Padla pa je tudi druga krinka. Ko so v domovini obhajali obletnico jugoslovanskega razpada, niso govorili o pričetku narodnoosvobodilne vojne, temveč o pričetku socialistične revolucije na Slovenskem. S tem so sami priznali tisto, kar so med vojno tako vztrajno tajili in prikrivali: slovenski komunistični partizani niso bili nikaka osvobodilna vojska, temveč navadna strankarska milica, ki se je borila za svoje socialistične revolucionarne namene. Večina Slovenije je bila osvobojena šele po padcu Nemčije; torej ni vsa osvobodilna vojna skrajšala trpljenja naših ljudi za en sam dan!

Nam, ki smo preživeli tista težka leta in ki smo živi samo zato, ker so naši bratje padli, ni danes ne do strupenega sovraštva, ne do maščevanja. Njihovga žrtev ni bila zaman. Svet je spoznal pravo podobo komunizma; in če kljub temu išče nekega sožitja z njimi, je to predvsem zato, ker se zaveda visoke vrednosti človeškega življenja.

Pred leti so nas mnogi obsojali in nam očitali, da se naših rok drži bratovska kri. To ni res; res pa je, da se v naših žilah pretaka ista kri, ki so jo komunisti tako brezobzirno prelivali ter z njo pojili izmučeno slovensko zemljo. Vsi tisti, ki so takrat ali še danes dvomijo v resničnost naše zgodbe, naj se že vendar vprašajo: ali je res mogoče, da je na tisoče slovenskih mater rodilo narodne izdajalce?!

Nič več ni ostalo od borcev na Grčaricah in Turjaku; samo spomin — in ta boli. Bolj pa ne samo zato, ker so svoje poštenje in politično najvnost morali poplačati s svojimi življenji, bolj nas ta spomin tudi zato, ker nam vsakdanje življenje in pehanje vse bolj in bolj prerašča spoznanje tistih dni. Njihov pepel se je povrnil v sveto slovensko zemljo, naša življenja pa degorevajo na tujem...

Zato nam ne zamerite, bratje, če nam od časa do časa iz srca bruhne boleost v spominu nanje in žalost nad nami, ki jim niti sveče ne moremo prižgati na grobeh.

PRAVA PODOBA KOMUNIZMA

Nekaj besed o pravih in prikritih ciljih komunistične stranke pri nas in drugod

Naš stalni sodelavec nam je dal na razpolago odtis svoje razprave, ki je izšla že leta 1942 v „Razgledniku Jutra“ v Ljubljani. — V dokaz, da je komunizem vedno in povsod enak, jo dobesedno prinašamo predvsem za naše mlade bralce, da bodo ob njej lažje razumeli dogajanja širom današnjega sveta; pa tudi kot še en tehten dokument več za dokaz, kako smo mali Slovenci o pravem času vsemu svobodoljubnemu človeštvu kazali pravo pot. — Op. ured.

S spretnim manevriranjem in zvitim prikrievanjem pravih namenov skušajo komunisti (povsod na svetu in ne samo pri nas) prepričati množice in nevedne ali zaslepljene politike, da njihova stranka nima nikakih prevratnih namenov, temveč da želi samo spremeniti sedanji socialni red in ga zamenjati z boljšo svobodnejšo in pravičnejšo državo po poštenih poti, kakor vsako drugo politično gibanje. Poglejmo samo v domovino klasičnega komunističnega pretvarjanja, v Francijo, ki je zaradi svojega nesrečnega komunizma doživela toliko bridkih razočaranj in pravih narodnih nesreč! Dne 22. januarja 1937 je na narodni konferenci francoske komunistične stranke v Montreuilu dejal komunist Marcel Guitton v svojem poročilu med drugim: „Častna naloga naše stranke je da stori vse kar je v njeni moči, da naredi Francijo za močno, svobodno in srečno deželo... V vrstah naše stranke se učimo in vzgajamo, da bomo boljši služabniki naše dežele, katere bodočnost je povezana z našim idealom sreče, miru in bratstva vsega človeštva.“

Francoska komunistična stranka pa je bila, kakor vsaka druga komunistična stranka na tem svetu, včlanjena v komunistično internacionalo, ki je namene komunističnih strank po vsem svetu jasno orisala takoj na začetku svojih pravil:

„1. Komunistična internacionala, mednarodna zveza delavcev, je organizacija raznih nacionalnih komunističnih strank v eno svetovno komunistično stranko. Komunistična internacionala vodi in organizira svetovno revolucionarno gibanje proletariata in se bori za načela in cilje komunizma. Bori se, da pridobi večino delavstva in veliko maso revnih kmetov: a) za načela in naloge komunizma, b) za ustanovitev svetovne diktature proletariata, c) za ustanovitev svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik in d) za popolno odpravo razredov in uvedbo socializma, ki predstavlja prvo obdobje komunistične družbe.“

Ti nameni in sredstva so podrobneje obdelani v „Programu komu-

nistične internacionale“ (izdaja iz leta 1936, ki so jo razširili po zadnjem svetovnem kongresu internacionale), kjer beremo med drugim:

„Komunistična internacionala je edino mednarodno gibanje, ki ima za cilj diktaturo proletariata in komunizma in ki odkrito deluje kot organizatorna sila za svetovno proletarsko revolucijo.“ (Str. 6.)

„Osvojitev oblasti po proletariatu ni mirna osvojitev že pripravljalnega stroja buržujske države po parlamentarni večini... Osvojitev moči po proletariatu pomeni nasilno uničevanje moči kapitalističnega stroja družbe (buržujske armade, policije, civilnih uradov sodišč, parlamentov itd.). Njih mesto pa prevzamejo novi organi proletarske sile, po svojem bistvu orodja nasilja, ki naj zlomijo odpor razreda izkoriščevalcev.“ (Str. 32.)

„Komunisti se nikoli tako daleč ne ponižajo, da bi svoje nazore in cilje skrivali. Javno razglašajo, da se njihovi cilji morejo doseči edinole z nasilnim prevratom celotnega obstoječega družbenega reda.“ (Str. 80)

Končni smoter komunistične internacionale — in z njo ali brez nje tudi vsake narodne komunistične stranke — je torej ta, da bi z nasilnim prevratom podrla obstoječi red in vzpostavila proletarsko diktaturo. Bistveni pogoj za to pa je razkroj države, ki jo hoče komunistična stranka podreti. Kakor bomo videli kasneje, so za dosego tega cilja sicer dopustne razne taktike (osvobodilna narodna gibanja, enotne fronte, demokrati in drugi bloki itd.), vendar ostaja vrhovni cilj vedno isti in nespremenjen.

Predrevolucionarna in revolucionarna faza

V svojem razkrajajočem delu razlikujejo komunisti med „predrevolucionarnim“ stanjem, ki ga morajo šele ustvariti, in pravo revolucionarno dobo, ko se pojavlja „nasilen poseg“ proletariata, četudi seveda spet zakrinkan z raznimi navideznimi nedolžnimi „pokreti“, „gibanji“ ali „frontami“. Številne so komunistične podrobnosti glede revolucionarnih metod: vsaka stranka zase se jih posluži tedaj, ko se ji zdi, da je politični položaj dovolj dozorel, da jih lahko izpelje v praksi. Več poti je, ki vodijo k cilju. Predvsem pa je treba ustvariti primerno „revolucionarno navdušenje“.

Program komunistične internacionale daje na strani 76 tole dobesedno navodilo:

„Taktika enotne fronte, najučinkovitejša metoda za borbo proti kapitalu in mobilizacijo mas v razredno zavednem duhu in za demaskiranje in osamljenje reformističnih (socialnodemokratičnih in drugih podobnih) voditeljev, je eden izmed elementov v taktiki komunističnih strank skozi ves čas predrevolucionarne dobe.“

(Dovolj je, če v tem stavku nadomestimo taktiko „enot-

ne fronte“ s taktiko „osvobodilne fronte“, ki se je je komunizem poslužil pri nas, pa nam je zadeva o „predrevolucionarni fazi“ te tako imenovane „osvobodilne“ borbe takoj jasna!)

Čim je namreč splošni položaj že tak, da ga lahko označimo za revolucionarnega (položaj, ki seveda nastane pod vplivom zgoraj omenjene taktike v predrevolucionarni dobi), preide komunistična stranka takoj k neposredni in nasilni akciji, ki je naperjena proti celotnemu obstoječemu družbenemu redu. Program komunistične internacionale je na str. 75 in 76 prav v tem pogledu zelo zgovoren in ne potrebuje nikakih posebnih pojasnil:

„Če revolucionarno razpoloženje raste, če so vladajoči razredi desorganizirani, množice v revolucionarnem vrenju in srednji družabni sloji razpoloženi, da se — čeprav morda še z oklevanjem — priključijo proletariatu; če so množice pripravljene za borbo in žrtve (pomislimo na parolo naših komunistov v „osvobodilni“ akciji: „žrtve morajo biti!“ Op. pisca), tedaj je naloga proletarske stranke, da jih vodi naravnost v napad na buržujsko državo. To doseže s populariziranjem omenjenih začasnih ciljev, ki jih bolj in bolj poudarja (uvedba sovjetov, delavski nadzor nad proizvodnjo, kmečki odbori za razlastitev veleposestev, razorožitev buržuazije, oborožitev proletariata itd.), in z organiziranjem množične akcije, ki mora imeti prednost pred vsemi drugimi oblikami strankine agitacije in propagande, tudi pred parlamentarno agitacijo.“

Taktika „vrtanja od znotraj“

Komunistična stranka mora torej v vsakem položaju zastaviti vse svoje sile, da zgradi revolucionaren položaj. Zato se mora organizirati tako, da ustvari povsod, kjer le more, v delavskih organizacijah ali političnih in intelektualnih združenjih, močna jedra, tako da se nekega lepega dne državna zgradba, ki so se vanjo zajedle z vseh strani komunistične celice in jo skrivaj razglodale, docela zruši, kakor drevo, ki ga razjedajo črvi. Komunisti javno govorijo in pišejo o taktiki „vrtanja od znotraj“.

Vsa ta jedra in te celice se morajo ustanavljati po pravilih nezakonite akcije in morajo ostati strogo strankine organizacije. Ustroj vseh teh temeljnih organizacij stranke mora biti tak, da so lahko v stalni in tesni zvezi druga z drugo pod močnim vodstvom stranke kot edine avtoritete. Razen tega mora biti ves sistem organizacij kar se da prožen, da lahko stranka svoje sile naglo tudi reorganizira s kombiniranjem zakonitih in nezakonitih akcijskih metod, kakor bi pač okoliščine to zahtevale.

Nadaljnji važni činitelj v razvoju omenjenih jeder s komunističnim ciljem so cestne celice, brezposelni člani komunistične stranke in rdeči tisk, od katerih lahko vsak v svojem območju pomaga pri ustanavljanju krep-

kih jeder in opravlja tehtno propagandno delo za stranko. Vsi ti činitelji delujejo po istem načinu kakor celice in komunistični odseki.

Zanimiva so navodila, ki jih je objavil Bewer v Parizu leta 1932 pod naslovom „L'Internationale communiste et ses sections“ (Komunistična internacionala in njene sekcije) glede vedenja članov komunistične stranke v celicah:

„Člani stranke morajo biti nezaupni do političnih nasprotnikov, pač pa morajo iskati stike s prevratnimi elementi, postati žarišče zanje, nato izgraditi svoje zveze z najsposobnejšimi elementi, da jih potem tesno pritegnejo k stranki. To pa začnejo s tem, da jim dajo kake posebne naloge (razdeljevanje tiska, razkrivanje agentov, izzivačev, vohunov, detektivov itd.)

Posebno važno je, da se ljudje, ki so pri množicah priljubljeni in uživajo zaupanje in spoštovanje delavcev, pritegnejo pod vpliv stranke. Treba je napeti vse sile, da se pridobe socialni demokrati in anarhisti v tvornicah, pa naj bodo vodilni borci ali navadni privrženci.“

Isti pisec podaja nato nekaj podrobnih tajnih navodil za delovanje tvorniških celic, ki veljajo seveda za vsako komunistično celico, v tvornici ali izven nje. Glavna navodila so tale:

„1. Ne imenuj nobenih imen in rabi samo lažna imena! Tovarišem, ki so določeni za stik s stranko, je treba dati nova lažna imena.

2. Skrajno skrb je treba polagati na to, da se o strankinem delu ne govori vpricho tujcev in sploh nikjer, kjer bi mogel kdo prisluškovati.

3. Če govoriš z delavci, ki niso člani stranke, ki jih samo malo poznaš in še ne veš, ali so zanesljivi ali ne, pa jim hočeš razlagati program in taktiko stranke, tedaj jim redoma ne razkrij, da si komunist; raje rabi metodo izpraševanja, sprašuj jih, kaj mislijo o določenih točkah programa in taktike itd.

4. Celica mora poskrbeti, da pride vodstvo množičnih gibanj v roke izkušenih revolucionarnih borcev, ki naj bi po možnosti bili člani celic. Toda skrbno je treba paziti na to, da bodo izvoljeni... ne kot komunisti, ampak kot ysem znani, zanesljivi in dosledni branitelji koristi delavskih množic.“

Predaleč bi nas zavedlo, če bi hoteli iz navedene Bewerjeve in drugih podobnih publikacij (med njimi uradnih publikacij komunistične internacionala) navesti vsa nadaljnja navodila, ki se tičejo cestnih celic in drugih komunističnih jeder, rdečega tiska in njegovega razmnoževanja ali taktike pri organizaciji stavk, o čemer je rdeča strokovna internacionala izdala posebno „Malo knjižico“ s podrobnimi pravili o „strategiji in tak-

tiki stavk“, o „oboroženih vstajah in borbi za oblast“, o „gospodarskih borbah“ in podobnem.

Tu nas zanima samo poglavje o oboroženi vstaji in strahovladi. Kakor hitro je razvoj jeder dokončan ali vsaj v dobrem razmahu in je primerno „revolucionarno“ razpoloženje razširjeno po vsej deželi, tedaj je čas dozorrel za zadnji nastop — za oboroženo vstajo. Tudi glede tega komunisti prav nič ne prikrivajo svojih metod, njih žalostne rezultate pa poznamo iz prakse, kjer koli je takšna revolucija (pa naj bo navidezno odeta v kakršnen koli dojemljivejši in za široke množice dostopnejši postopek, ki naj služi za krinko pravih namenov) že izbruhnila. Priročniki za vstaše so — kakor priročniki za ustanavljanje jeder in celic in organiziranje stavk — spisani z docela vojaško natančnostjo. Dovolj je, ako si ogledamo samo dve knjigi, ki sta glede tega posebno jasni: „Oborožena vstaja“, ki jo je spisal A. Neuberg, ponatis iz leta 1936, in Vilinskega „Načrt pravil za državljansko vojno“. Naj navedemo iz Neubergove knjige samo nekaj navodil! Na str. 215 srečamo tale uvod:

„Množice se morajo zavedati, da gredo v krvavo in za-grizeno oboroženo borbo. Prezir smrti mora biti razširjen med množicami, da bo zmaga zagotovljena. Njih geslo mora biti napad, ne obramba; njih cilj: neusmiljeno iztrebljenje sovražnika.“

Na str. 226 naletimo na tale paragraf:

„V ulični borbi, v fizičnem uničenju sovražnika ne sme biti nikakega prizanašanja. Vsakršen znak človeškega čustvo-vanja, ki bi ga proletarstvo kazalo nasproti razrednim sovražnikom med oboroženo borbo, ustvarja samo nove težave in lahko dovede do poloma vsega gibanja, če se razmere obrnejo proti nam.“

Napad mora biti iznenada in najprej je treba pomoriti vse voditelje na drugi strani, nato pa še iztrebiti vse tiste, ki bi se utegnili zoperstavlјati uspehu vstaje.“ (Str. 203, 206, 208.)

Na drugem mestu prinašamo kratek pregled vstaj in uporov, ki jih je komunizem izzval v raznih državah na svetu v zadnjih 25 letih. Angleški pisec J. Baker White jih je v nekem podrobnejšem prikazu navedel nič manj ko — 180... Pri vseh teh oboroženih vstajah lahko zasledimo izvajanje istih temeljnih navodil glede oboroženih nastopov, pa naj so bili odkriti ali maskirani z raznimi parolami in gesli ali „bloki“ in „frontami“: komunistične metode so vselej enake!

Ne glede na **razpust Kominterne**, ki je pomenil seveda le sovjetski pesek v oči Anglosasom, pripomnim da so pravila komunističnih strank po vsem svetu prav za prav le posnetki pravil komunistične internacionale in torej izenačena. Razume se samo po sebi, da se po razpustu Kominterne niso niti za las spremenila.

Različni obrazi komunistične stranke

Precej pogosto se zgodi, da ljudje, ki jih opozoriš na ta jasna odkritja o komunizmu (odkritja, ki nam kažejo, da ga vodijo samo nasilje, sovraštvo in nered), odgovore: „Vse to je bilo morda res pred leti, toda komunistična stranka je medtem spoznala zmotnost svojega postopanja; zaveda se, da nasilje ne uredi ničesar, da je duh množic bistveno nacionalističen in da edino mir lahko pospešuje blagostanje in višjo stopnjo civilizacije.“

Taki ljudje so seveda v zmoti, toda priznati moramo, da je njihova zmota razumljiva, kajti opraviti imajo s skrbno zakrinkanim sovražnikom, z volkom v ovčjem kožuhu. To velja zlasti še za komunizem pri nas, ki si je nadel premeteno krinko „osvobodilnega“ gibanja, izkoriščajoč položaj, v katerem se je znašel naš narod ob zlomu Jugoslavije. Bistvo komunizma je prav v tem, da si — v skladu z okoliščinami — nadeva **novе obraze**, da bi svoje nasprotnike zazibal v brezskrbnost, da bi se izognil protipostavnosti ali da bi spodkopal tla nacionalizmu. Njegovi cilji pa se niso spremenili. Kdor pazno prebere govore in resolucije na 7. kongresu komunistične internacionale, takoj spozna, kakšno prožnost zahteva komunizem v taktiki komunističnih strank. Vzemimo za primer opazke Dimitrova, bivšega generalnega tajnika komunistične internacionale, ki je takole določil **naloge in taktike komunističnim strankam na svetu**:

„Včasih nas dolžijo, da se oddaljujemo od komunističnih načel. Kakšna neumnost, kakšna slepota! Mi bi ne bili marksistični in leninistični revolucionarji, niti učenci Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina, če ne bi bili zmožni popolnoma spremeniti okoliščine. Toda vsi ovinki in vse valovanje naše taktike je usmerjeno proti enemu samemu cilju — svetovni revoluciji.“ (Dobesedno poročilo Dimitrova na VII. kongresu internacionale, šte. 39, str. 1846.)

Še bolj zanimiv je njegov znani govor na istem kongresu, v katerem povečuje zasluge pretvarjanja in primerja komuniste z Grki, ki so oblegali Trojo:

„Tovariši, spomnite se stare pravljice o zavzetju Troje. Trojanci so se ubranili pred napadi sovražnika, ker so svoje mesto obdali z nezavzetnim zidom; napadalcem pa se je posrečilo zmagati po težkih izgubah šele, ko so s pomočjo znamenitega lesena konja vdrli v mesto, prav v osrčje sovražnika.“ (Po „Correspondence Internationale“, str. 1036.)

Oglejmo si sedaj na kratko glavne vidike tega pretvarjanja, krinke, ki si jih komunistična stranka natika, da bi preslepila svoje nasprotnike že s samo taktiko.

Ena izmed najpriljubljenejših krink je bila in je še vedno **patriotska krinka**. Z njo so se radi ponašali zlasti francoski komunisti, ki so bili vse do izbruha te vojne tudi največji militaristi, čim pa je vojna izbruhnila, so začeli sejati med francoske vojake odpor proti vojni in razdeljevali mednje

znane značke „Pourquoi?“ (Zakaj, za kaj naj se borimo?) Tudi v tem primeru vidimo, da francoskim komunistom ni bila domovina prvo, temveč sistematično rušenje države v službi svetovne revolucije, kakor se glasijo zadevna navodila komunistične internacionale, ki govore o „postavitvi svetovne diktature proletariata“ in o „ustvaritvi Svetovne zveze sovjetskih socialističnih republik“.

Nekaj podobnega je bilo s pacifističnim in antimilitarističnim obrazom komunizma pred vojno. Komunistična propaganda se je posluževala teh gesel in tako imenovanih „pacifističnih“ organizacij samo zato, da bi neopazno pridobila čim več pristašev za svoje ideje. Kako lažna je bila zlasti ta krinka, nam najbolj zgovorno pove resolucija k poročilu tovariša Ercolija, odobrena 20. avgusta 1935 na VII. kongresu komunistične internacionale v Moskvi, ki govori o „nalogah komunistične internacionale v zvezi s pripravami za novo svetovno vojno imperialistov“. Tu beremo dobesedno:

„Komunisti si bodo prizadevali potegniti nasprotnike vojne, ki so organizirani v službi miru, v borbo za spremenitev imperialistične vojne v državljansko vojno (!) proti meščanstvu in za uničenje kapitalizma.“ (Citirano po „Correspondence Internationale“, str. 1217.)

Menda bi pravi obraz komunizma ne mogel nikjer bolje priti do izraza kakor v tem kratkem stavku, ki se neposredno nanaša prav na II. svetovno vojno in ki nam s tem odkriva tudi pravo ozadje vseh tako imenovanih „osvobodilnih“ pokretov in gibanj, ki so jih komunisti zanetili v raznih deželah z navidezno patriotskimi in nacionalnimi nameni, dejansko pa z enim samim in edinim namenom, da izkoristijo vojno za svojo — državljansko vojno. V Ercolijevem poročilu na istem kongresu komunistične internacionale je bil ta edini namen komunizma v zvezi s to vojno še bolj poudarjen:

„V tej krizi se bomo borili z vsemi svojimi silami na čelu množic za to, da se imperialistična vojna spremeni v državljansko vojno proti meščanstvu; borili se bomo za revolucijo in za dosego oblasti.“ (Citirano po „Correspondence Internationale“, str. 1279.)

Sedaj nam je jasno, zakaj so komunisti pred II. svetovno vojno s tolikšno vnemo in odločnostjo podpirali takšna mirovna gibanja, kakor na primer „Mednarodno borbo za mir“ (IPC=International Peace Campaign) in „Kongres svetovne mladine za mir“.

Leta 1932 je bila v Moskvi 12. plenarna seja izvršnega odbora komunistične internacionale. Na njej so bila sprejeta zelo značilna navodila za nadaljnje delovanje komunističnih strank v posameznih državah. V teh navodilih se neprestano poudarja pomen organiziranja „enotnih front“. S tem je bila označena popolna sprememba v načrtu, preobrat od revolucionarne osamljenosti do sodelovanja z nekomunističnimi organizacijami in skupinami. Predaleč bi nas zavedlo, ako bi hoteli navajati konkretne primere

iz posameznih držav, kako so komunisti ta navodila svoje internacionale vestno izpolnjevali povsod. Po takšne primere pa nam ni treba hoditi daleč, imamo jih tudi pri nas doma, saj je „osvobodilna fronta“ tipična komunistična zamisel takšne „enotne fronte“ v smislu komunističnih idej in komunističnih ciljev. Vsaka nadaljnja beseda bi bila odveč!

Po VII. kongresu internacionale, ki je uvedel taktiko prikrivanja, so se komunisti šopirili po vsem svetu tudi kot pristni — demokrati in zagovorniki parlamentarnega sistema. Ustvarili pa so ponekod besedni pleonazem o tako imenovani „ljudski demokraciji“ (demokracija je vendar „ljudovlada“), samo da bi s tem poudarili, da je njihova demokracija nekaj „boljšega“, pristenejšega. Kako naj bo ta demokracija v soglasju z „diktaturo proletariata“, za katero se dejansko bore, je bilo v podrobni propagandi med ljudstvom nezanimivo vprašanje. Da je diktatura nasprotje demokracije, ni treba še posebej dokazovati. Vendar naj iz Stalinove knjige „Leninizem“ navedemo samo tale dva citata v pojasnilo:

„Proletarska diktatura ne more biti popolna demokracija za vse.“ (Str. 41) — „Če govorimo znanstveno, tedaj je proletarska diktatura moč, ki je ne omejujejo nobeni zakoni, ne zavirajo nikaka pravila: moč je, ki se neposredno opira na nasilje. Diktatura pomeni neomejeno moč, ki ji je podlaga sila, ne pa zakon.“ (Istotam.)

Francoski komunistični list „L'Humanité“ pa je glede parlamentarne demokracije objavil dne 9. februarja 1936 tole značilno sodbo v zvezi z vprašanjem proletarske diktature:

„Proletarska diktatura ne more delovati v mejah parlamentarnega sistema.“

Naposled lahko še navedemo Stalinovo izjavo z dne 26. novembra 1936, ki jo je podal ob priliki VII. sovjetskega kongresa v zvezi z novo sovjetsko ustavo:

„Glede popolne svobode drugih političnih strank razen komunistične ne more biti govora.“

Nadaljnja krinka komunizma je njegov nacionalistični obraz, ki si ga nadene, čim to zahtevajo posebne okoliščine, v katerih se bori. Že pred II. svetovno vojno je bil v tem pogledu zanimiv zlasti primer Indije. Že tedaj se je izkazalo, da je bila kričava obramba domačinov proti tujemu imperializmu in gonja za „narodno osvoboditev“ samo vaba, s katero so hoteli privabiti v komunistično stranko čim več pristašev in — vstašev, ki bi jih potem uporabljali za namene proletarske revolucije ali, kakor so sami trdili, „v prid revolucionarnemu demokratskemu idealu“ (M. N. Roy, Narodna osvoboditev Indije, str. 105). V sedanji II. svetovni vojni se nacionalističnega gesla poslužujejo povsod za organiziranje tako imenovanih „enotnih osvobodilnih front“, v čemer slede seveda samo navodilom Kominterne iz leta 1935.

Nekaj podobnega je tudi z versko krinko, ki je od vseh prevar ko-

munistične stranke gotovo med najgršimi. V tem duhu ponujajo sedaj komunisti roko tudi katoličanom. Hkrati pa je ta prevara postala najbolj vidna, ker so jo razkrinkali taki, ki se s svojimi političnimi in socialnimi nauki približujejo v nekaterih točkah komunističnim naukom.

Vsako ve, kako je s to rečjo pri nas, toda mnogi mislijo, da je ta verska krinka komunizma posledica najnovejšega razvoja v Rusiji, kjer se v zvezi z vojno opaža preokret tudi v tem pogledu. Tako je bilo že davno pred to vojno, ne samo pri nas, tudi drugod. Naj navedemo za primer članek, ki ga je 22. novembra 1937 objavil francoski socialistični organ „Populaire“. Napisal ga je Lagorgette, član upravnega odbora socialistične stranke in tedaj kabinetni ravnatelj socialističnega ministrstva. V članku je jasno orisana dvoreznost komunistov v njihovi verski politiki. Navajamo le nekaj izvlečkov iz tega članka:

„Komunisti skušajo na vse pretege spraviti skupaj srp in sveto hostijo. To so slovesno izjavili na dveh dolgih straneh v listu „L'Humanité“ z dne 28. oktobra lanskega leta. Vsi pravi komunisti bi morali ob branju te izjave prebledeti. Stokrat so katoličanom ponudili roko. Stokrat so morali pretrpeti najbolj ponižujoče zavrnitve. Zakaj tako vztrajajo pri tem? Nam je popolnoma razumljivo.“

Francoski socialistični list navaja nato versko prakso v Sovjetski zvezi, in sicer po objavi Stalinove ustave iz leta 1936, ki je zajamčila svobodno opravljanje verskih obredov. Toda ustava je prav tako zajamčila protiversko propagando vsem državljanom. Kako si je treba to določbo Stalinove ustave tolmačiti, je prav dobro pojasnila moskovska „Pravda“ z dne 15. aprila 1937.

„Neumno bi bilo misliti, da besede, ki jih sovjetska ustava uporablja glede svobode verskih obredov, pomenijo konec protiverske propagande. Mar ta zakon količkaj spreminja ponašanje komunistov nasproti veri? Ali je sovjetska oblast komu prepovedala, da bi smel verovati v Boga in obiskovati cerkev? Stalinova ustava ne pomeni, da je komunistične propagande konec ali da je oslABLJENA. Nasprotno, ta propaganda bo okrepljena; zlasti kar zadeva protiversko fronto.“

Komunistom torej tudi v tem primeru ne gre za spravo ali sporazum, temveč le za to, da bi načelno apelirali na katoličane, naj se v svojih političnih in socialnih organizacijah postavijo na njihovo stran. Takšna je bila njih taktika tudi pri nas.

Cilji „enotnih front“

Za zaključek torej lahko rečemo, da se komunizem v svoji taktiki že dolgo poslužuje najrazličnejših mask in laži, da bi varal tiste, ki so seveda voljni in željni, da so varani. A danes že ni več naroda, kjer bi ne bili te

rafinirane komunistične taktike spoznali, če ne drugače — po skušnjah in sadovih... Tudi ta zaključek želimo dokumentirati z značilno izjavo, ki jo je objavil „Nacionalni delovni svet“ v Veliki Britaniji kot skupni izvršni odbor Delavske stranke (laburistov) in Vrhovnega sveta kongresa strokovnih zvez (Trade Unions):

„Skoraj dvajset let so komunisti s svojo gonjo skušali speljati britansko delavsko gibanje v komunizem. Spreminjali so metode, preusmerjali taktiko, toda osnovni komunistični cilj je ostal slej ko prej isti. Komunistična stranka je spet in spet želela, da bi se združila z demokratsko Delavsko stranko, čeprav je dosledno in ponovno izjavljala svoje prepričanje, da so naporji za demokracijo brezuspešni. Komunistična stranka pravi, da sodeluje z Britansko delavsko stranko v demokratskem delovanju. A to je v nasprotju z njeno zahtevo po svobodi, s katero hoče iti za svojim revolucionarnim ciljem, kakor ji zapoveduje komunistična internaionala; ta pa ne zna pravilno presoditi britanskih razmer, britanskega značaja in britanskega izročila.

Ves ta čas je komunistični tisk, ki ga je podpiral ruski denar, silovito in nenehoma napadal in obrekoval britansko delavsko gibanje. Spočetka so potrošili velikanske vsote za list „Communist“, pozneje za „Sunday Worker“ in naposled za „Daily Worker“, da bi sejali razdor v delavskih vrstah in uničili strokovne zveze in Delavsko stranko.“

Sramotni neuspeh v delu, da bi si pridobili močno članstvo (leta 1935 so lahko javili komunistični internacionali, da so zbrali le blizu 7000 članov), jih je naposled prisilil, da so se oklenili bolj pretkane taktike „enotne fronte“ in so v ta namen sami ustanovili celo vrsto medsebojno povezanih organizacij (ligo proti imperializmu, levičarsko gibanje, manjšinsko gibanje, mednarodno delavsko pomoč, gibanje skupine nacionalnih brezposelnih delavcev, društva „Priateljev Sovjetske zveze“, gibanje za nacionalne pravice, Mednarodno obrambo dela, Britanski protivojni svet, protifašistični kongres evropskih delavcev, Pomoč za žrtve nemškega fašizma itd.); vse to pa jim ni prineslo zaželenega uspeha in tudi njihovi ponovni naporji za združitev z laburisti so ostali brez odziva.

Vse to je razumljivo, če pomislimo, kakšni so odkriti (demaskirani) cilji komunističnih enotnih front. Brošura „Komunistična teza o taktiki“, ki je izšla leta 1925, je v tem pogledu za vsakogar popolnoma jasna:

„Taktika Enotne fronte je samo način agitacije in revolucionarna mobilizacija proletariata za daljše obdobje. Taktika Enotne fronte je bila in bo revolucionarna, ne pa mirna in razvojna metoda.“

Omejili smo se le na nekaj splošnih navedb, ne da bi sproti kazali na primere na naših tleh, saj so vsakomur jasno pred očmi; po prečitaniu

teh opazk o taktiki komunistične stranke pa bo vsakdo lahko s prstom pokazal in ugotovil stoodstotno izvajanje navodil komunistične internacionale tudi pri naših komunistih, čeprav je tudi pri nas to delo zavito v nešteto krink, ki naj bi zabrisale pogled v resnični komunistični obraz.

Četrto stoletje boljševiških zarot

V še en dokaz več, da so slovenski domobranci na pravem mestu o pravem času kazali pravo pot, prinašamo podatke, ki jih je ljubljanski Razglednik Jutra leta 1942 priobčil po francoskem listu „Echo de Nancy“ o 25 let trajajoči borbi med boljševizmom ter zapadno in krščansko civilizacijo. In kdo popiše, kaj je komunizem zagrešil v 40 letih po letu 1942? — Op. ured.

I. Enajst vojn

„Vojna je mati revolucije,“ je dejal Lenin. Zato so Sovjeti po svoji zmagi v Rusiji izzvali enajst vojn, in sicer:

1. Vojno proti Finski leta 1918.
2. Vojno proti Letonski l. 1918-19.
3. Vojno proti Litvi l. 1918-19.
4. Vojno proti Estonski l. 1918-19.
5. Vojno proti Poljski l. 1920.
6. Vojno proti Georgiji l. 1921-24.
7. Vojno proti Kitajski v l. 1925 do 1931.
8. Vojno proti Španiji v l. 1936 do 1939.
9. Vojno proti Poljski l. 1939.
10. Vojno proti Finski l. 1939-40.
11. Vojno proti Evropi l. 1941.

II. Dvajset revolucij v šestnajstih državah

„Zmagovita revolucija v ZSSR smatra za svojo bistveno nalogo razvijati in pomagati revoluciji v drugih državah“, je dejal Stalin. To ni običajna formula. Boljševizem je strogo izvajal svoj univerzalni nauk in je v teku 25 let izzval in raznetil 20 revolucij v 16 državah:

Rusija: komunistična revolucija 1917.

Nemčija: boljševiška revolucija spartakistov l. 1921.

Bavarska: revolucija in sovjetska diktatura Karla Liebknechta leta 1919.

Madžarska: revolucija in boljševiška strahovlada Bele Kuhna leta 1919.

Španija: komunistična in sledeče ji marksistične revolucije v letih 1931, 1932, 1934 in v Asturiji l. 1936.

- Finska:** boljševiška revolucija l. 1919 s 6000 žrtvami.
Georgija: komunistična revolucija v l. 1921-24.
Kitajska: komunistična revolucija l. 1925.
Mehika: socialistično-komunistična revolucija v l. 1928-29 ter vzpostavitev prosovjetske vlade leta 1935.
Čile: socialistično-komunistična revolucija l. 1932.
Kuba: komunistična revolucija l. 1933.
Turkestan: komunistična revolucija l. 1928.
Mongolija: komunistična revolucija l. 1933-34.
Brazilijska: komunistična revolucija in diktatura Karla Prestesa v novembru 1935.
Afganistan: komunistična revolucija l. 1938.

III. Na stotine vstaj, uporov, atentatov in revolucionarnih nemirov v štiridesetih državah Evrope

1. Francija

Od l. 1919 do 1935 so komunistični agitatorji odgovorni za 1424 atentatov, ki so zahtevali 4778 žrtev. Glavni neredi:

Krvave stavke 1. maja 1920.

Marsejski atentati 9. februarja 1925.

Pariški atentati 26. aprila 1927.

Komunistični nemiri v Parizu meseca avgusta 1927.

Komunistične vstaje dne 7., 9. in 12. februarja 1934 v Parizu in drugih mestih: 650 žrtev.

Bojševiški nemiri v arzenalih v Brestu in Toulonu dne 5. in 9. avgusta 1935.

Splošne stavke in zasedba tvornic v l. 1936: 5660 velikih stavb, 350 nemirov in atentatov z več tisoč žrtvami.

Komunistični nemiri v Clichyju dne 16. marca 1937: 7 mrtvih, 542 ranjenih.

Generalna revolucionarna stavka 30. novembra 1938.

2. Nemčija

1918: poskus revolucije v celi Nemčiji.

1919: boljševiška diktatura Kurta Eisnerja na Bavarskem.

1921: v marcu komunistična revolucija spartakistov.

1923: komunistični nemiri v septembru in novembru.

1927: komunistična vstaja na Dunaju, 15. julija.

1929: komunistični nemiri in poulične borbe v Berlinu in več drugih mestih meseca maja in septembra.

1931: komunistični nemiri v Hamburgu in Lipskem ter atentati širrom Nemčije v mesecu februarju.

1932: komunistična zarota in poskus revolucije.

1933: krvavi nemiri na Dunaju meseca aprila.

1934: poskus boljševiške revolucije in državljanske vojne na Dunaju. Na stotine mrtvih in tisoči ranjenih.

3. Madžarska

1919: komunistična revolucija in krvava diktatura Bele Kuhna od marca do avgusta 1919.

1928: komunistični nemiri širom države.

4. Italija

1920: poskus boljševiške revolucije in krvavi nemiri na celem polotoku meseca septembra.

5. Švica:

1918: poskus komunistične revolucije v novembru 1918; 3793 mrtvih v zvezni vojski v zvezi s temi boji.

1927: komunistični izgredi v Ženevi meseca novembra; 13 mrtvih, več sto ranjenih. Nemiri v Fribourgu meseca oktobra. Napad na vojašnico v Zurichu.

6. Španija

1931: revolucija v aprilu in maju. Njena posledica: zlom monarhije.

1932: revolucionarni poskus na vsem državnem ozemlju od januarja do marca.

1933: komunistični izgredi v Cazar Vieasu meseca januarja, komunistične vstaje v Madridu, Barceloni, Oviedu, Zaragozi, Sevilji meseca decembra. Na stotine mrtvih, na tisoče ranjenih.

1934: boljševiška revolucija v Asturiji meseca oktobra. 5000 mrtvih, 20.000 ranjenih 800 uničenih javnih in zasebnih poslopj.

1936-1939: marksistična in komunistična revolucija, državljanska vojna: 1.200.000 ljudi mrtvih.

7. Anglija

1926: splošna revolucionarna stavka v maju, vprizorjena od komunistov in podpihovana od Kominterne.

1927: boljševiška zarota in afera Arcos v maju. Izgon sovjetske delegacije po nalogu britanske vlade.

8. Portugalska

1936: poskus komunistične vstaje v vojski in mornarici meseca septembra.

9. Romunija

1924: komunistična vstaja v Tatar Bunaru.

1926: Kominternina organizira veliko prevratno zaroto, in sicer v Golotz Hatinu in Cluju.

1933: poskus komunistične vstaje v Bukarešti meseca februarja.

10. Grčija

1928: krvavi komunistični nemiri na Kreti.

1929: komunistična vstaja v Macedoniji.

1936: boljševiška revolucija v Solunu in sestava sovjetske vlade.

11. Švedska

1933: komunistična zarota in agitacija v mornarici.

12. Finska

1918: boljševiška revolucija meseca januarja. Sovjetska vlada v Helsinkih. Državljanska vojna in vojna proti Sovjetom.

1927: komunistični nemiri širom Finske.

1930: boljševiška vstaja v Helsinkih in Kareliji meseca junija in julija ter poskus sovjetske diktature.

1939: poskus boljševiške revolucije s protisovjetsko vlado Kuusinenena v novembru, nato vojna s Sovjeti.

13. Litva

1919: boljševiška revolucija in sovjetska invazija v decembru 1918.

1927: komunistični neredi v celi državi.

1940: invazija in boljševizacija.

14. Letonska

1918: boljševiška revolucija in sovjetska invazija v novembru.

1928: krvava komunistična vstaja.

1940: invazija in boljševizacija.

15. Estonija

1919: boljševiška revolucija in sovjetska invazija meseca januarja.

1929: poskus komunistične diktature v Rigi meseca decembra.

1937: komunistični atentati na ozemlju celotne države.

1940: invazija in boljševizacija:

16. Bolgarija

1925: komunistična zarota in tramvajski atentati v Sofiji.

17. Georgija

1921: boljševiška revolucija in sovjetska invazija v februarju.

1922: boljševiški pokoli v Svanetiji.

1923: vstaja v Biuletiji proti sovjetskemu podjarmljenju in divjaška udušitev vstaje s strani boljševikov.

1924: splošna vstaja v Georgiji proti boljševikom, Sovjeti streljajo in koljejo na tisoče georgijskih domoljubov.

18. Nizozemska

1919-1920: resni nemiri in komunistične vstaje v celi državi.

1934: krvava komunistična vstaja meseca julija v amsterdamski četrti Jordanaau.

19. Belgija

1932: revolucionarna stavka meseca julija.

1936: atentati in komunistične vstaje v Anversu in Liegeju.

(Sledi na str. 221)

ODMEV IZ DOLOMITOV

(Nadaljevanje)

Rešitev iz situacije je bila možna samo z odločnim probom. To so partizani tudi storili...

Pri tem jih je padlo devet, ujeti pa so bili trije partizani. Skupina 20 borcev pa se je uspela prebiti na Babno goro.

Kljub temu je bil to spet velik poraz za dolomitske partizane, ki prej ves čas svojega obstoja niso doživeli nič takega“ (str. 408).

To je bil res poraz, ki postavlja na laž junaštvo dolomitskih partizanov. Če me spomin ne vara, je takrat patrola 40 Vaških stražarjev iz Dobrove prvič prodrla v Bezenico in sicer brez italijanskega spremstva; fantje Italijanom niso zaupali. Imeli pa so s seboj prej ujeté partizane, ki so vedeli za zločine vodstva in so se hoteli maščevati za vse prestano gorje. Ni res, da se je od tam prebilo 20 partizanov, kajti fantje so povedali, da je obstal samo tisti, ki se je podal.

Katere so bile „vse druge odredne enote“, si težko predstavljam; najbrž je to samo jalov poskus, nekako prikazati, da porazi niso bili tako tragični in da jih je DO še kar dobro preživel. Vse to je le laž, ker je celo v tej knjigi veliko primerov, ki dokazujejo, da vsa razbita raja DO ni bila zmožna za noben boj več. Prvo, ki to potrjuje, je črtež tega napada v Bezenici (str. 409). Ne morem verjeti, da so imeli Dobrovčani tako veliko srečo, da so neopaženo šli mimo Sojarja, kjer je taboril 2. bataljon in dalje mimo Skodlarja, kjer je počival 3. bataljon in šele od tam v napad k Bezeničarju (vse to po črtežu).

Dalje se je Hriberniku nerodno spodrsnilo, ko pravi, „da je 2. bataljon“ (bil je ob južnem vходу v Bezenico) „tako pohitel tja, od koder je bilo slišati boj. Toda še preden je bataljon prispel do Bezeničarja, je bil boj že končan“ (str. 408).

Kaj pa je takrat počel 3. bataljon, ki je bil komaj nekaj minut oddaljen od Bezeničarja!?

In tretje: po vsem tem je vodstvo odreda in osrednje vodstvo NOG le zbežalo iz Dolomitov, ker so tla postala prevročna.

Partizanstvo v Dolomitih pa s tem še ni bilo uničeno. Odslej so partizanske skupine še vedno prihajale v Dolomite, posebno še, dokler so upale na italijansko zaščito. Ker pa so Italijani vsak dan bolj izgubljali oblast nad VS, se je tudi boj proti rdečim vsak dan bolj ostril. Kakšno vlogo je igrala samo dobrovska posadka, naj pove posnetek iz poročila v Slovenskem domu z dne 29. januarja 1944; poročilo je iz prve roke, zato

veliko bolj verodostojno kot vsi spomini raznih portuzov, ki so vso revolucijo bežali iz kraja v kraj, da niso vedeli, kje se jih glava drži:

„Dne 11. aprila se je zopet začela italijanska ofenziva, ki pa so jo Savojski porabili večinoma za to, da so kradli prebivalstvu in pa pomagali komunistom pri begu. Kljub temu pa so člani VS 12. aprila v bližini Hruševega odkrili sedem komunističnih podzemnih skrivališč ter ujeli Franca Pezdirja-Tolstoja, intendanta DO. Pot jim je kazal ujeti partizan Založnik, Dovjakov iz Hruševega, ki so ga bili prej našli skritega v grmovju. Ob isti priliki so tudi ubili politkomisarja in strahovalca vse okolice Franca Velkavrha, ujeli Franca Riharja in vrnili nekaj ukradene živine nazaj lastnikom.

Že zdavnaj bi bila vsa okolica varna pred partizani, če bi italijanski vojaki ne delali roko v roki s komunisti in protikomunističnih borcev ne ovirali pri vsakem koraku.“

To dejstvo je potrjeno tudi v knjigi:

„Osrednje vodstvo se je iz ofenzive pretolklo brez vsakih izgub, čeprav je sovražnik odkril bunker v Žirovnikovem grabnu, kjer so pred ofenzivo prebivali Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Boris Zihelr, Metod Mikuž in zadnji čas tudi Josip Vidmar“ (str. 415).

Da od tega sodelovanja ni imelo korist samo vodstvo, ampak tudi navadna vojska, je razvidno tudi iz naslednjega:

„Oba bataljona sta iz hudih dnevnih bojev izšla popolnoma organizirano, pri čemer sta po spominskih borcev imela dva mrtva in sedem ranjenih... Italijani pa v svojih poročilih navajajo partizanske izgube: razen skupine, ki so jo bili skupaj z Radovanom ujeli na Osredku, še 57 mrtvih, 32 ujetih in 20 ranjenih, vendar vse to ne drži“ (str. 414).

Če bi v italijanskem poročilu ne bilo nič resnice, bi tega Hribernik gotovo ne navajal, saj vemo, kako pograbijo vsako stvar, ki pomaga rdeči propagandi. Da vse to drži in morda še več, je razvidno iz posledic: Izvršni odbor OF se je po ofenzivi (v Belškem grabnu) preselil z Babne gore na Osredek, od tam pa je v dveh skupinah odšel v Kočevski Rog.

„Pretežni del vodstva je odšel iz Dolomitov šele 7. aprila (druga skupina). V tej skupini so se zbrali ilegalci iz vseh bunkerjev in od drugod, kjer so do tedaj delovali. Pozno popoldne se je v Žirovnikovem grabnu zbralo okoli 60 ljudi, med temi so bili del zaščitne čete glavnega štaba in partizani Tomšičeve brigade, ki so bili določeni za spremstvo“ (str. 416).

To menda dovolj jasno pove, kako do kraja so bili partizani zdelani po porazih v Belškem grabnu in v Bezenici. Isto potrjuje tudi dejstvo, da je bilo mogoče „iz vseh enot ustanoviti začasno četo, ki je štela okoli 45 partizanov“ (str. 416).

To so pa že bolj realne številke. To so tiste „sile“, ki so se potem nekaj časa preganjale po Dolomitih, končno pa so se morale umakniti na Notranjsko.

S to četo Hribernik dokazuje, da je partizanstvo v Dolomitih še obstajalo, ko piše:

„Da bi demantirala belogardistično propagando o popolnem uničenju partizanov, je četa izvedla večjo rekvizicijo pri nekaterih najbolj zagrizenih članih BG blizu Rovt“ (str. 418).

Zares lep dokaz: ropanje!

Hribernik v tem svojem zaletu nadaljuje:

„Druga akcija čete, ki je imela velik političen odmev, je bila likvidacija belogardistične postojanke, ki je bila ustanovljena v cerkvi sv. Duh v Planini. K akciji so mnogo pripomogli terenski delavci tega kraja. Ti so namreč četo obvestili, da bi se belogardisti, ki so bili prisilno mobilizirani, prostovoljno vdali, če bi partizani napadli njihovo postojanko. To še posebej zato, ker so Italijani, ki belogardistom niso zaupali, v zvoniku cerkve postavili svojo opazovalnico s strojnico.

Partizani so napadli v noči na 28. april. Belogardisti so jih brez boja spustili v postojanko in partizani so hitro razorožili speče Italijane ter jih zvezane odpeljali. S partizani je prostovoljno odšla vsa posadka, ki je štela sedem mož. Takrat so odšli v partizane tudi skoraj vsi za orožje sposobni možiki iz Planine“ (str. 418).

Skoro do pike podobno pravljico je Hribernik zapisal v pripravah za napad na Žibrše, katerega ni bilo. Na debelo se je zlagal tam, prav tako laže tu. Možno je, da se je kaj takega res zgodilo, namreč da je bila posadka izdana, ni pa verjetno. Tudi je zgodba tako prozorna, da ji ni mogoče kar tako verjeti, zato sem hotel stvar dognati do kraja.

1) Od Notranjcev - domačinov sem mogel zvedeti samo to, da v Planini nikoli ni bilo kakšne posadke in da so bili ljudje precej na partizansko stran. Bog ve, od kod in iz katerega datuma si je pisatelj to zgodbo „sposodil“ in jo kot moralno injekcijo porabil prav tu, ko je bil DO na tleh.

2) Težko je verjeti, da bi posadka 7 mož imela svojo postojanko, najsibo to v Planini ali pa kje drugje; možno pa je, da je bila to kakšna straža ali patrola, a se je Hribernik tako izrazil, da se je starim herojem bolj prikupil. Prav tako neverjetno je, da bi posadka sedmih mož imela ob sebi italijanske partnerje. Največja bedarija pa je izjava, da so „Italijani, ki belogardistom niso zaupali,“ v zvoniku postavili svojo opazovalnico s strojnico, potem pa so partizane kar tako pustili noter.

3) Zakaj so partizani napadli, če so jih belogardisti „brez boja spustili v postojanko“? In če je pri tem „napadu“ padel le en sam strel, stavim glavo, da partizani niso razorožili „spečih“ Italijanov. Toliko že poznam italijansko korajžo.

4) Stražili so Italijani, belogardisti pa so partizane spustili v postojanko.

Tako torej, heroj Hribernik: s tole potegavščino ne bo nič. Bi bilo veliko bolje, če bi to „začasno dolomitsko četo“ brez teh „akcij“ poslal v Kočevski Rog, kjer je bila razpuščena.

Uničenje DO je imelo hude posledice tudi za druge enote. Vse se je začelo umikati proti Rogu, od koder je bil precej varen prehod na Hrvaško, ker tam bele postojanke niso bile tako goste. Italijani jih enostavno niso dovolili, da so partizanom tako omogočali varno zavetje; v skrajni sili pa umik na Hrvaško.

Tako se je umaknila Prešernova brigada, potem ko je v bojih z Nemci na Žirovskem vrhu izgubila 300 borcev od prvotnega števila 650. Morda so bili še bolj zdelani, ker je tedaj (v začetku avgusta 1943) na Vrsniku prišlo „do paktiranja med partizani in dolomitskimi četniki, kljub temu da je bilo vodstvu brigade znano stališče glavnega štaba v odnosu do četnikov“ (str. 435). Tedaj je torej bilo s tem vse v redu, v knjigi se pa tovariš pritožuje, ker „brigada ni izkoristila priložnosti, da uniči četnike, čeprav je bila v premoči. S tem bi bila ponovno vzdignila moralo borcev, ki je bila po žirovski katastrofi močno zrahljana“ (str. 435).

Precej podobno se je godilo Šercerjevi brigadi. Tu je vse zavito v zvoneč ukaz o pripravah na kapitulacijo Italije:

„Da bi italijanski vojski preprečili organiziran umik, Nemcem pa hitro zasedbo Ljubljanske pokrajine ter prevoz transportov in da bi tako zaveznikom pomagali pri njihovih operacijah v Italiji, je glavni štab Slovenije vseh sedem brigad angažiral za rušenje prog in za napade na postojanke, ki so te proge ščitile.

Posebno pomembna je bila naloga XIV. divizije, ki je bila usmerjena v rušenje proge Ljubljana - Trst...

Praden je XIV. divizija začela splošen napad na progo Ljubljana - Trst, je divizijski štab napravil načrt, da gre Šercerjeva brigada čez progo in čez nemško mejo do samih Žirov, kjer bi vdrla v postojanko in izpraznila velike čevljarke delavnice, polne vojaške obutve in usnja. Tako mimogrede pa bi pomendrala še plavogardistično postojanko pri Sv. Treh Kraljih“ (str. 436).

Spet tisti nesrečni načrti! Neizpolnjeni načrti, katerih edini je bil kraja čevljev.

Vprašanje je, zakaj Hribernik sploh piše o tem pohodu, ki jim ni prinesel drugega kot kupe mrličev in ranjencev, ko so jih na Vranjih pečinah presenetili belogardisti iz vseh bližnjih postojank. Morda hoče samo povedati, da je bil on tisti, ki je prevzel to zahtevno nalogo in vodil pot v neznanost (str. 437) in tudi umik iz tega obkoljenega položaja. Revez res nima drugega pokazati, kot da je neusmiljeno moril in dobro tekel. To so bile njegove zasluge, ki so mu prinesle naslov narodnega heroja. Kako

je v resnici vodil brigado „nazaj čez progo“, verjetno ve samo on, nikakor pa ni bilo tako, kot opisuje v knjigi. Med drugim piše:

„Na premiku je zadevala (brigada) na sovražnika, ki so ga bile polne ceste, pa je brez strela prišla na vojaško cesto in naprej pod Korenom pa mimo Podčela, tik ob gostilni pri šklebcu zraven zadnjih vrhniških hiš, in potem urno navkreber čez glavno cesto proti progi.

Tam je bilo spet vse na nogah, ker je Tomšičeva prejšnjo noč napadala... Tako je Šercerjevo brigado pričakala vsa okolica proge, razsvetljena z Gambarinimi reflektorji. In je vžgala iz bunkerjev z mitraljezi... vendar pa kljub silovitemu ognju ni bilo druge odločitve kot naprej.

Sezuti borci so v predahu med rafali posamič skakali čez progo, in da bi šlo hitreje in varneje, so ranjenci zlezli z nosil in se plazeč prekobalili na drugo stran tirov...“ (str. 438).

Tako gre Hribernikovo vojskovanje naprej in meji že na omejenost. Nič nam ne pove, kje so se ti bataljoni Šercerjeve brigade ustavili. Slika o ranjencih, ki se vale čez tračnice (prej so jih morali nositi po navpično vsekanih lovskih stezah) je pisanje papirnatega junaštva o pohodih, katerih ni bilo nikjer. Vsak pameten človek pa lahko ugane, da jo je partizanska vojska tako ucvrila, da je pustila ranjence na cedilu in so bili prisiljeni, da so se valili čez tračnice.

Kako so pozneje preprečili „umik italijanske vojske in prihod Nemcev“, je vsem dobro znano. Ker Hribernika navsezadnje niti ni sram vsaj v glavnem nakazati, v kaj so se ti propagandni načrti sprevrgli, naj ponovim nekaj njegovih izjav:

„3, c) od italjanskega vojaštva je treba na vsak način dobiti orožje in preprečiti odvoz orožja iz postojank. Tistim oddelkom, ki bi se hoteli zares boriti proti Nemcem, se orožje pusti ter se jih vključi v našo vojsko pod našo komando. Vojaštvu kakor oficirjem je treba zagotoviti svoboden odhod domov ter jih pri tem zadrževati, če oddajo orožje;

f) takoj razoroževati belo in plavo gardo in zahtevati od Italijanov kot pogoj premirja, da jih sami razorožujejo povsod, kjer se nahajajo pod njihovo zaščito, pa naše sile niso segle do njih. Vse voditelje in organizatorje bele in plave garde kot netilce državljske vojne je treba zapreti;

g) razviti maksimalno agitacijo med zavednimi belo— in plavogardisti za prestopanje v narodnoosvobodilno vojsko“ (str. 444).

Že samo gornji paragrafi nedvomno dokazujejo, da se je partizanska vojska tudi ob italjanskem razpadu borila izključno proti slovenskim protikomunističnim borcem. Združena laško-partizanska družčina je z vsem razpoložljivim italjanskim orožjem nastopila proti koristim slovenskega

naroda. Posledice tega so bile Gréarice, Turjak in Kočevje, kar je bilo že omenjeno v prejšnjih poglavjih; kar se pa tiče Dolomitov, pa Hribernik temu pravi — „ponovna osvoboditev Dolomitov“.

O b r o b n i n a p a d i i n v d o r i v D o l o m i t e

Koliko je bila vredna ta „ponovna osvoboditev Dolomitov“, precej dobro nakaže ustanovitev 2. dolomitskega odreda, ki je nastal nekako sredi septembra, že sredi oktobra pa je bil razpuščen in vključen v XXXI., Triglavsko divizijo. Komandant odreda je bil Svarun, pisatelj te knjige; zato mu tudi pripisuje toliko važnost. V resnici pa vse opisovanje potrjuje, da so se Dolomitčani tudi tedaj izrekli proti partizanskemu gibanju. Mobilizacija ni uspela, terensko delo je bilo razbito, vse pa je prisililo glavni štab, da je odred razpustil z izgovorom, da je v Dolomitih treba močnejšo vojaško formacijo. To potrjuje tudi Hribernikova izjava: „Dolomiti so ostali brez vsake partizanske enote“ (str. 481), in so bili tako za partizanstvo že vdruživši izgubljeni.

Ker je pod težo dejstev prisiljen priznati, da so bili partizani že nekaj mesecev po italijanski kapitulaciji spet totalno pognani iz Dolomitov, ta brezupen položaj napolni s celo vrsto raznih „vdorov in pohodov“ v Dolomite. Iz vseh opisov gleda rdeča propaganda za neumna budala, in samotolažba za partijske mogotce, ki se še po tridesetih letih radi naslajajo ob lažijunaštvu brigad in odredov. Še vedno pa ostane odprto vprašanje, kaj hoče Hribernik z vsemi temi akcijami doseči: ali bi rad dokazal, kako nãpak je ravnalo osrednje vodstvo, ki je „spričo vseh teh dejavnosti“ razpustilo 2. DO, ali pa z lažmi prepričati zgodovino, da je partizanstvo kljub domobranskim postojankam v Dolomitih vzdržalo vse do konca vojne.

Nekaj teh „napadov in vdorov“ je namenjeno šampetovemu mostu med Verdrom in Logatcem. Knjiga omenja tri napade. Prvi se je izvršil 13. oktobra 1943, torej v času po laški kapitulaciji, ko so partizani še nekontrolirano šarili tudi po Notranjskem. Drugič so poskusili 12. junija 1944. leta in porušili dva bloka mostu. Za oba primera priznava, da vse skupaj ni bilo nič. „Čeprav so nalogo prizadevno opravljali, uspeh ni bil zaodvoljiv, ker so Nemci most hitro popravili“ (str. 557). Cele brigade in divizije so angažirali za rušenje proge, a „je bilo vse skupaj le ovira, ni pa onemogočilo prometa“ (str. 559). Zato je bil ukazano še tretji napad, ki se je izvršil 26. septembra 1944, v katerem je bil most baje tako poškodovan, da je bil promet ustavljen za 20 dni. Miniranje sta izvedli 9. in 10. brigada XVIII. divizije.

Že samo opisovanje tega napada je za partizansko vojsko precej nečastno; še več — čutiti je, da Hribernik ve za resnico, ki je čisto nekaj drugega kot to, kar vsiljuje bralec. „Junaštvo partizanov se ne da popisati... domobranci so se razbežali...“ (str. 560), most je bil vržen v zrak itd. Toda že je govora, da „je sovražnik krenil v nasprotni napad proti levemu krilu bataljona“ (str. 561), kar malo manj kot naravnost pove, da

so bili partizani itsti, ki so jo ucvrli na vse strani, kar navsezadnje ni nič novega.

Zanesljivo poročilo pravi, da so partizani res napadli most, ki so ga stražili domobranci. V napadu je bilo nekaj domobrancev ranjenih. Ko pa je iz Logatca prišla pomoč pod poveljstvom poročnika Skvarče in so iz Rovt proti Cesarskemu vrhu izstrelili samo eno granato iz topa, so se partizanski napadalci razbežali na vse strani. Pri napadu partizani niso povzročili kaj prida škode; most so porušila angleška letala, ki so most bombardirala, ne pa partizanske mine.

Da je partizanski načrt povsem propadel, potrjuje tudi zaključek tega poglavja, kjer je med drugim zapisano:

„Po tem napadu se enote VII. korpusa niso več približevale progi Ljubljana—Trst, da bi jo napadale. To velja tudi za Notranjski odred, katerega operativno področje je zajemalo tudi ozemlje, čez katerega je peljala proga. Glavnina VII. korpusa se je odslej zadrževala na Dolenjskem z nalogo, da brani osvobojeno ozemlje in vodstvo narodno-osvobodilnega gibanja z osrednjimi bolnicami v Beli krajini in na Rogu.

Kar zadeva Notranjski odred, je bil doživel že več porazov in tudi številčno ni bil močan. Zadrževal se je v območju Loške doline in Bloške planote, njegova poveljavna naloga pa je bila, da brani osvobojeno ozemlje na Notranjskem“ (str. 560).

V tem citatu je cela vrsta važnih priznanj:

- 1) Partizanska vojska se je morala iz Dolomitov umakniti;
- 2) Bežala je najprej v Rog, kjer so jih Nemci pustili najbolj v miru;
- 3) Kot bi odrezal, so partizani opustili rušenje proge. Ali ni to posledica nenapadalne pogodbe med partizani in Nemci, ki so jo podpisali dne 29. junija 1944 v Vojskem?
- 4) Notranjski odred je bil tisti, ki je pustošil po Loški dolini in na Blokah in je odgovoren za vse strašno trpljenje, ki so ga partizani povzročili tamošnjemu ljudstvu. To je tisto „čuvanje osvobojenega ozemlja“, o katerem Hribernik tako rad kaj zapiše.

Ker je Notranjski odred omenjan na več mestih, tu pa je celo rečeno, da „je bila njegova poveljavna naloga braniti osvobojeno ozemlje na Notranjskem“, poglejmo, kako je to svojo „nalogo“ vršil:

„Iz župnije Loški potok so partizani umorili 200 oseb, Italjanski okupator je umoril skupaj 34 ljudi, Nemci pa dva; vaški stražarji so ustrelili tri partizane, domobranci pa enega; v internaciji so umrli trije, v begunstvu pa eden; v borbi s partizani so padli trije domobranci, partizanov pa je padlo 20. Skupaj je po krivdi OF samo v tej občini zgubilo življenje 267 oseb.

Protikomunisti so v svoji obrambi ustrelili le štiri komuniste, dočim so komunistični partizani kruto pomorili iz te žup-

nije 200 oseb, kar jasno govori, kdo je bil morilec in uničevalec lastnega naroda!

Iz župnije Stari trg pri Ložu je bilo med revolucijo ali po prevzemu oblasti od komunistov umorjenih 219 oseb. Zaradi partizanskega izzivanja so Italjani po vaseh Lož, Podlož, Viševak, Igavas, Kozarišče, Podgora, Vrhnika, Pudob, Šmarata in Stari trg ustrelili skupno 88 ljudi.

V italjanski internaciji jih je iz istih vasi umrlo 49; pri partizanih jih je padlo 44.

Vseh žrtev je 400. To število pa ni popolno, ker manjkajo še podatki iz vasi Markovec, Knežja njiva, Babna polica, Gornje in Doljnje Poljane in iz Vrha.

Ko je bil decembra 1942 napad na partizansko taborišče v Loški dolini v gozdovih pri Belih vodah, so protikomunisti tam zasegli komunistični arhiv in seznam oseb iz starotrške občine, ki so bile določene za likvidacijo; teh je bilo okoli 500.

V župniji Begunje pri Cerknici so partizani umorili 185 ljudi. To število pa je nepopolno, ker je bilo divjanje v okolici Begunj tako strašno, da se ljudje enostavno ne morejo spominjati vseh grozot in uničenih življenj.“ (Krivda rdeče fronte, II. del, str. 148 do 171).

Razumljivo je, da Hribernik teh podrobnosti o „nalogah“ partizanske narodno-osvobodilne vojske in še posebej Notranjskega odreda, ni mogel zapisati, ker bi kaj takega postavilo na glavo vso lažipolitiko KPS.

O f e n z i v a I X . k o r p u s a n a D o l o m i t e

Ker so odpovedali „vdori in napadi“, je Hribernik spremenil vojaško taktiko in jo imenuje „ofenzivni sunki“. Stvarno je razlika le v manevriranju besed, na terenu pa ta, da so prej pobijali in kradli, kjer so pač bili, odkar pa so bili vrženi iz Dolomitov, so morali na to „narodnoosvobodilno“ delo prihajati z Žirovskega vrha in s Primorske, kjer so bili vsaj od strani Nemcev popolnoma varni. Kot bomo videli, so se tudi ti „ofenzivni sunki“ končali prav tako klavrno kot „vdori in napadi“.

Seveda pa Hribernik in z njim KP nočeta sprejeti odgovornosti za vse to protinarodno in protičloveško delo, zato ga skuša dokazati kot posledico domobranske zagrizenosti, ker se ti niti po sporazumu Tito-Šubašič (13. junija 1944) niso hoteli predati partizanski vojski. Toda zelo se moti, ko piše:

„Domača reakcija z domobranci in četniki vred je bila tako (s sporazumom Tito-Šubašič, op. moja) dokončno razkrinkana pred ljudstvom. Na dan so prišle vse njene laži o zavezništvu z zahodnimi silami“ (str. 561).

(Sledi)

AMERIKA

20. Zedinjene države

1927: komunistično gibanje črncev ter afera Sacco Vanzetti.

1934: komunistična zarota v mornarici.

1936: krvave stavke in neredi, ki so jih izzvali komunisti v New Yorku, Mineapolisu in Carolini.

21. Argentina

1928: komunistični nemiri in atentati z dinamitom.

1931: komunistični nemiri v Buenos Airesu meseca avgusta.

1933: komunistična zarota z namenom, da bi se vzpostavila sovjetska diktatura.

1935: komunistična vstaja v Buenos Airesu in drugih mestih.

1936: krvavi nemiri in splošna stavka v vsej Argentini.

22. Brazilija

1931: komunistična vstaja v državi Sao Paulo.

1935: sovjetska revolucija v Rio de Janeiru in poskus boljševiske diktature Karla Prestesa, člana izvršnega odbora Kominterne.

23. Čile

1932: revolucija, ki jo je izzvala Kominternina v juniju in juliju.

1935: oborožena komunistična vstaja.

1936: poskus vstaje in splošna stavka meseca novembra.

24. Bolivija

1934: komunistični upor v vojski.

25. Kolumbija

1929: krvava komunistična vstaja v Bogoti in drugih krajih.

26. Kuba

1933: socialistično-komunistična revolucija meseca septembra.

1935: oborožena vstaja in revolucionarne stavke.

27. Mehika

1928: komunistična vstaja in začetek državljanske vojne.

1935: socialistično-komunistična revolucija in obrazovanje protikomunistične vlade.

28. Nikaragva

1928: hudi komunistični neredi.

1930: poskus boljševiske vstaje.

29. Peru

1930: vstaja in poskus komunistične diktature.

30. Urugvaj

1935: komunistična vstaja meseca decembra, ki jo je organizirala podružnica Kominterne v Montevideu. V zvezi s to zaroto je urugvajska vlada prekinila svoje odnose z Moskvo.

AZIJA

31. Afganistan

1938: poskus komunistične revolucije.

32. Kitajska

1925: prva komunistična revolucija.

1927: druga komunistična revolucija in državljanska vojna.

1928: tretja revolucija, nemiri in prelivanje krvi, ki ga je organizirala

Kominternna.

1930-31: četrta komunistična revolucija in splošna državljanska vojna.

2. Koreja

1919: krvava komunistična vstaja meseca aprila.

34. Britanska Indija

1931-32: komunistična zarota in trajni revolucionarni neredi.

1935-36: Kominternna izziva agitacijo in nemire.

35. Nizozemska Indija

1926: komunistična vstaja v Javi in splošna revolucionarna stavka.

1933: komunistična vstaja na Sumatri in vstaja v mornarici.

36. Francoska Indokina

1928: komunistična vstaja v Jenbayu.

1930: kmečka vstaja, ki jo je podžgala Kominternna.

37. Iran

1928: poskus komunistične vstaje.

38. Japonska

1920-30: velika komunistična zarota, teroristična dejanja, pokoli, obo-
roženi napadi, 30.000 zaprtih.

1932: komunistični atentat v Tokiu.

39. Mandžurija

1929: poskus boljševiške revolucije meseca oktobra ter invazija ko-
munističnih čet v deželo iz ZSSR.

40. Mongolija

1934: komunistična revolucija, ki je uvedla sovjetski režim pod nad-
zorstvom ZSSR.

41. Palestina

1929: komunistični neredi.

1935: komunisti izzovejo krvave nemire.

42. Filipini

1934-35: skozi dve leti se vrste stavke, nemiri in poskusi komuni-
stičnih vstaj.

43. Sirija

1935: komunistična vstaja v Zappleu meseca januarja.

44. Turčija

1931: odkritje tajne komunistične organizacije in zarote.

45. Maroko

1925: komunisti organizirajo vstajo Abd-el-Krima meseca aprila.

46. Tunis

Komunistični nemiri in neredi v letih 1923, 1927, 1934 in 1935.

DOKAZ NAŠE ZRELOSTI**GOVOR G. EMILA COFA OB OBLETNICI ZAVETIŠČA DR. G. ROŽMANA**

Spoštovani!

Mnogi med vami so bili pred 11 leti prisotni ko so tukaj padle blagoslovljene kaplje na temeljni kamen pod podobo Križanega. Pred 6. leti pa so mnogi med vami s ponosom prisostvovali blagoslovitvi prvih dokončanih prostorov v pritličju te prelepe zgradbe in službeni razglasitvi imena ustanove v spomin na velikega delavca na verskem, socialnem in narodnem polju, škofa Dr. Gregorija Rožmana. Z gradnjo tega zavetišča smo Slovenci, brez pomoči domovine, stopili v vrsto velikih narodov, ki so že pred nami ustanovili v Argentini enake ustanove, toda z izdatno pomočjo matičnih držav. Tako smo Slovenci še bolj razširili našo delavnost na socialnem polju.

Zavetišče Dr. Gregorija Rožmana je dokaz naše zrelosti, zrelosti odraslega človeka in naroda, ki pozna preteklost, opazuje in ceni sedanost ter misli na bodočnost. Slovenci imamo mnogo organizacij, ki delujejo na narodno-političnem, kulturnem, vzgojnem, socialnem in drugih poljih. — Naj posebej omenim slovenske domove, kjer so slovenske službe božje, družabne prireditve, slovenske šole in dr. Tam se shajajo prijatelji na pomenek, tam se vzgaja mladina v verskem in narodnem duhu, tam se spoznavajo naši fantje in dekleta v domačem okolju in delajo načrte za bodočnost. Zavetišče pa je potrebno za člane naše skupnosti, ki so po dolgoletnem trudopolnem delu zaslužili miren počitek, pa nimajo svojcev, nimajo svoje domačnosti. To domačnost naj jim nudi ta dom. Ta dom je okrepitev življenja naše emigracije, je izpolnitev naših človečanskih in krščanskih dolžnosti napram bližnjemu.

Smo v mednarodnem letu posvečenem prizadetim. Smo člani naroda, ki je bil v zgodovini tolikokrat prizadet, tolikokrat preganjan in oropan svojih pravic. Najhujše pa v drugi svetovni vojni in po njej, ko smo bili žrtve igre velikih svetovnih sil in mednarodnega komunizma. Mnogi smo zato zapustili domovino in se razšli širom sveta. Kakor požene seme, ki pade na rodovitna tla, čeprav ga je veter odnesel daleč od drevesa na katerem je bil cvet, tako smo tudi mi v novih krajih pognali v novo rast na vseh poljih človeške delavnosti in med drugim prevzeli skrb za naše pomoči potrebne rojake. V tem hramu, čigar obletnice blagoslovitve danes praz-

nujemo in ki je posvečen spominu na škofa Dr. Gregorija Rožmana, smo tudi posvetili prostore spominu drugih dveh velikih mož, borcev proti komunizmu, spominu na generala Leona Rupnika in Dr. Lovrota Hacina. Duh vseh treh nas krepi v našem delu za pomoč prizadetim.

Za nami je 11 let dela z gradnjo. V zaupanju v božjo pomoč zavetiščni odbor pričenja vse svoje seje z molitvijo, ki je bila gotovo uslišana, saj je z vašo materialno pomočjo danes stavba skoraj dograjena, kar je nam vsem v ponos in zadoščenje. Ta stavba je še en dokaz slovenske zrelosti in podjetnosti. Vendar pa nas še čaka veliko dela z notranjo ureditvijo, za kar bomo še potrebovali denarna sredstva, katera bomo gotovo zbrali, tako da bo zavetišče vsem v ponos, stanovalecem v njem pa bo nudilo kar največjo udobnost in domačnost v njihovem zasluženem pokoju.

Končno naj ob tej priliki pozdravim v imenu zavetiščnega odbora ostale slovenske ustanove in organizacije v svobodnem svetu, ki skrbijo za pomoči potrebnim ne ozirajo se na njihovo mišljenje, kajti le v soglasju in skupnem delu bomo izpolnili veliko zapoved Kristusovo: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.

EPK

Jože Javoršek – samotni jezdec

(Nadaljevanje)

VIII.

Kmalu po prihodu v domovino je bil Javoršek aretiran. V namišljenem pisemskem dialogu z „majorjem Tomažem“ razpravlja o tem poglavju svojega življenja, ki je trajalo štiri leta, štirinajst dni in tri ure, kot pravi sam. Kdo je prav za prav „major Tomaž“, tudi sam ne ve: zanj je bil samo glas, ki se je v nočnih urah med zaslišanji „oglašal“ izza bleščeče luči. Danes ima ta major, tako razmišlja Javoršek, najbrž ženo in otroke, avtomobil in barvno televizijo. Prav za prav vse tisto, kar ima tudi on, čeprav, kot piše, se je nekoč zdelo, „da bom crknil v cvetu mladosti pod Tomaževim strokovnim vodstvom“.

Javorška sta aretirala dva „čudna tipa“, ki sta „smrdela po policiji“. Tiste dni je lazil po planinah in živel v nekem „protokolarnem objektu“ na Gorenjskem, kjer se je s svojima prijateljema zabaval tudi s tem, da se je oblačil v garderobo, ki so jo našli po omarah. (Ta protokolarni objekt je torej morala biti kakšna zaplenjena vila nekje na Gorenjskem.) Aretiran naj bi bil zaradi „nedovoljene trgovine in prekupčevanja“, zaporeni ukaz pa je izdala policija v Kranju. Toda namesto v Kranj, so ga odpeljali v Ljubljano, kjer sta ga policista, za katera pravi, da sta bila podobna uradnikom iz Kafkovega PROCESA, sestavljenim iz tihe, za-

trte zlobe, izročila — ne sodnji, temveč zaporom v Povšetovi, za katere Javoršek ni niti vedel. V tistem trenutku ga je obšel občutek, da je prišla „njegova zadnja ura in da ga bodo po kaj se ve kakšni čudni pomoti — pobili“. (Mi pa smo mislili, da se partizanska justica ni motila niti leta 1945...; ko pa je vendar opravila z izročeni domobranci po pravnem „sodnem postopku“ in so šele potem prejeli — „najstrožjo kazen“!!!)

Sledila je običajna procedura v zaporih: slekli so ga do golega in preiskali, obdržali vse predmete po žepih, pas, vezalke in očala... in potem so ga odgnali nekam v klet, kjer je dišalo po Dantejevem Peklu. Za njimi so zaškripala težka vrata; pred njim cement, stene, pograd in seveda — nepogrešljiva kibla.

Kljub prvi grozi je trdno zaspal. Toda sredi noči so ga zbudili in odgnali pred majorja Tomaža. (Šele kasneje je Javoršek izvedel, da sta bila aretirana tudi Zupan in Pirjevec.)

V sledečem dialogu prevzame „major Tomaž“ vlogo partije; ali bi morda celo rekli — vlogo mrzlega razuma, ki je videl samo koristi — in nevarnosti države in družbe, pa nič drugega. Sovjeti so takrat govorili o „nemorali“ raznih jugoslovanskih intelektualcev; — pa je bil zaprt Zupan in za povrh še Javoršek in Pirjevec. Govorili so o gestapovcih med partizani; in ker jih niso takoj odkrili, so jih pač ustvarili. Govorili so o „dekadenci“; in spet so Javoršek, Zupan in Pirjevec „prav prišli“. Javoršek je še posebej bil sumljiv tudi zaradi tega, ker se je v Parizu družil s člani francoskega CK-ja. Dejstvo, da je pripotoval domov v spremstvu debele plemenske svinje, mu ni pomagalo. Ob premišljevanju tega nepričakovane razvoja mu je prišel na misel nek soborec iz hoste, očitno pravi komunist in zdaj pripadnik tajne policije. Srečala sta se na ulici in Javoršku se je zazdelo, da ga je dal aretirati ta človek iz maščevanja za „vse muke, zaplete in težave“, ki da so jih krščanski socialisti povzročali osvobodilnemu gibanju. Skušal si je pomagati s trditvijo, da je vendar takoj po resoluciji Kominforma v intervjuju z Benjaminom Cremieuxom odločno zavzel stališče jugoslovanske partije. Zavrnilo so ga, da je pripadal tisti drobni plasti slovenske inteligence, ki se „nikakor ni mogla sprijazniti z novimi oblikami našega življenja“ in se je začela izživljati v negotovanju, ironiziranju, omalovaževanju, cinizmu, kultu naših idejnih nasprotnikov (ali celo sovražnikov, v uvajanju pluralizma v politiki, v oznanjanju lažnega komunizma in v vsesplošnem koketiranju s sovražniki.“

To so seveda resne in težke obtožbe in spet silijo človeka v vprašanja: Kaj vendar se je odgajalo med partizani, da je — četudi samo „drobna“ plast slovenske inteligence po „osvoboditvi“ doživela tako razočaranje?! (Kocbek je menda v neki javni, kasneje objavljeni polemiki izjavil, da je pripravljen povedati vse „tako, kot je bilo“, če bi to storili tudi drugi nekdanji partizanski veljaki!).

In slednjič — tako govori „major Tomaž“ (partija) Javoršku — so

intelektualci sodobnega sveta izven sovjetskega orbita zaslutili v jugoslovanskem odporu nek zametek bodočega osvobajanja svojih partij; pa naj bi zato skrivaj pozivali Jugoslovane, ali bolje, jugoslovansko partijo, naj bo odločna v tej samoobrambi in naj zato tudi udari po tistih intelektualcih, ki niso „trdni“ in bi mogli v družbi ustvariti „strupene oaze“, od katerih bi se končno zastrupila vsa družba...

Javorška vse to ni zadovoljilo. „Major Tomaž“ je po njegovem „strelgel neizživetemu stalinizmu“, ki je še vedno tičal v glavah nekaterih „naših vojvod“.

Ta „neizživeti stalinizem“ je nenadoma zavzel tudi novo, čeprav neravno nepričakovano obliko. Pri zaslišanju je namreč neke noči izza bleščeče luči v Javorška udarilo vprašanje: „Zakaj ste jo ubili?“ — Tako je slednjič prišla v obravnavo smrt tiste „ljubljske gospe“ v zadnjih dneh vojne nekje v Gorskem Kotarju. Javoršek je seveda tajil kakršnokoli krivdo in spet opisal Zupanovo razmerje do tiste nesrečne ženske. Toda Tomaž mu je pomolil pred nos Zupanovo podpisano izjavo, da je morilec — Javoršek. Spreletelo ga je, da Zupan, s katerim ni imel nobenih stikov po vrnitvi iz Pariza, morda sploh ne ve, da se je vrnil, pa mu je pripisal krivdo, misleč, da ga jugoslovanska policija itak ne more doseči; ali pa je morda smatral, da mu je Javoršek dolžan to „uslugo“, ker je on, Zupan, pač boljši pisatelj in bi zato ne kazalo, da bi on, genij in svetilnik nove slovenske literature trohnel v zaporu. No, potem se mu je le posvetilo, da gre za navaden trik policije; saj je navsezadnje Zupan sam v Ajdovščini, v družbi zmagovito-pijanah članov novega slovenskega „vodstva“ odkrito povedal, kako je v resnici bilo s tisto žensko. Vse torej, kar bi mogli očitati Javoršku, je bilo prikrievanje nekega dejanja, za katerega bi oblasti morale vedeti.

Kako se je končala ta epizoda z zasliševanjem o tisti smrti v Gorskem Kotarju, Javoršek ne pove; morda zato ne, ker je sledil še hujši „šok“ na naslednjem zaslišanju. „Major Tomaž“ je namreč nenadoma začel brskati po njegovi erotični zgodovini in se je, kot piše Javoršek, spremenil v „strogega, janzenističnega duhovnika, čeprav dvomim, da bi bili janzenistični duhovniki tako tankovestni in sitni“. In potem:

Česa takega še nisem doživel. Jakobinci so imeli v sebi posebno moralno strogost ter so s to strogostjo vplivali na druge in druge s to strogostjo tudi preganjali. Saint-Just je bil v svoji moralni strogosti oster kot nož in je kot nož rezal in izrezal vse, kar se mu je zdelo, da ne sodi v revolucionarno moralo. Štiri leta partizanskega samostana so bila dovolj tehten dokaz za perverzne zgodovinarje, da bi lahko govorili o večini revolucionarjev kot o modernih menihih. In se ne bi preveč zmotili. Zdržnost in puritanizem sta bila izraziti vojaško-politični disciplini, nič drugega.

Po vojski pa je nastala na Slovenskem seksualna eksplozija, kakršne verjetno še ni bilo v naši zgodovini. Naravno. Po vseh pomembnejših družbenih preobrazbah, ki jih prinašajo vojске ali revolucije, lahko opazujemo splošno sproščenost, ta pa se kaže tudi na seksualnem področju. Odvisno je od razumnosti družbe, kako se ji bo posrečilo sproščenost usmeriti. Videl sem obiko neusmerjene in nedisciplinirane sproščenosti po vojski. Zataknila se mi je v spomin kot značilen dokument seksualne in vsesplošne anarhije. Ženil se je polkovnik Milan Tominec. Ženil se je velikopotezno. Ženil se je bolj glasno in bolj razpašno kot kak renesančen gospod. Ženil se je v gradu Ponovice pri Litiji. Ženil se je temeljito. Ženil se je grozljivo. Z njim so se ženile priče, z njim so se ženili svatje. Ženili so se vsi. Grad Ponoviče so v tisti noči razdejali, da ni ostalo od pohištva cepiri in od česa drugega še manj. Bil sem zraven in sem nemo gledal, kaj se dogaja. In kako leti vse v zrak: kozarci, noži, klopi, omare, himeni. Bila je prava pravcata renesančna noč; kakršno je lahko doživel samo Cyrano de Bergerac v svojih norih letih ali pa marki de Sade, ko je bil na svojem gradu v Provansi. Ko sem videl Zupana, kako je z nekega visokega okna oberoč držal v zraku devico, ki je tulila od strahu, da jo bo spustil na trda tla, sem odšel. V Pariz. V vojsko. V novo disciplino.

Spet tista „zdržnost in puritanizem“ slovenskih partizanov! Človek se mora resno vprašati: Koga vleče Javoršek za nos? Menda samo sebe samega! Čeprav namreč skuša bralca prepričati, da sta bila ta zdržnost in puritanizem samo „izrazito vojaško-politični disciplini in nič drugega“, vendar ne more pričakovati, da bi mu kdorkoli verjel; najmanj po opisu „renesančne ohceti“ v Ponovičah.

To-le bo zvenelo strahovito „hipokritsko“; ljudje, ki so v nas videli samo „podivjane morilce in izmeček slovenskega naroda“, se bodo ob tem posmihali; toda v tisti „renesančni noči“ v Ponovičah so v Kočevskem Rogu in Teharju že trohnela trupla poklanih slovenskih domobrancev! Njihova kri je že polzela v kraške ponikalnice; in tisti ostanki „narodnih izdajalcev“, ki so ta holokavst preživeli, so v begunskih taboriščih že iskali tolažbe tam, kjer je bila edino možna: v molitvi. Strahota majskih dni je bila prevelika, da bi jim karkoli človeškega moglo pomagati. In potem pride po vseh teh letih neki Javoršek in se zgraža ob tem, da so v eni sami blazni noči pokali kozarci, stoli in himeni, a hip pa ne pomisli, da so tudi same Ponoviče stale na grobu zaklanih Slovencev, — brez ozira na to, česa so bili krivi in česa niso bili krivi!

Še več: čeprav se je, kot namiguje, v Ponovičah razočaran obrnil in odšel v novo „partizansko vojno“ v Pariz, skuša tudi te ponoviške bakanalije opravičiti ne le z medvojno „zdržnostjo in puritanizmom“ slovenskih parti-

zanov, temveč spet s tistim zgodovinskim mračnjaštvom, ki naj bi tudi bilo krivo, da smo Slovenci

(bili) seksualno zatrt narod. Nekaj stoletij je nad našim ljudstvom vladal režim, ki je bil eden najtemnejših v zgodovini človeštva. Verjetno se je ta režim začel s škofom Hrenom in protireformacijo, ki ni bila samo izrazita oblika boja zoper protestantizem, ampak zoper vsakršno človeško radoživost in zoper vsako sled renesanse. Ta režim se je nadaljeval v najrazličnejših oblikah po Hrenovi smrti, ko so usodo slovenstva prevzeli v roke jezuiti, svoj posebni vrh pa je dosegel v janzenizmu, ko so se vsi Slovenci do neke mere kastrirali. Moralna strahovlada se je nadaljevala še vse XIX. stoletje, saj nam celo literarna zgodovina priča o norih preganjanjih, ki so jih doživljali glasniki erosa v poeziji, kot na primer Prešeren ali Levstik, svoj vrh pa je ta norija dosegla v požigu Cankarjeve Erotike. V tem požigu je treba gledati simbolno dejanje, ki zgovorno priča ne samo o kastraciji slovenske kulture, ampak tudi slovenskega človeka. Od takrat približno se začne tudi cepitev slovenskega ljudstva na klerikalce in liberalce, ta cepitev pa je seksualno zatrtost našega ljudstva povezala še s hinavščino. Malo je manjkalo, pa bi postali narod Tartuffov.

Prekleta klavrna in resnična resnica je, da se je značaj našega ljudstva v stoletjih bistveno skvaril ne samo zaradi hlapčevstva, ampak tudi zaradi strahovlade nad erotičnim svetom. Zatrti eros pa je samo druga oblika hlapčevstva. Žal pa te strahovlade ni izvajala samo spovednica, cerkev in šola, ampak tudi javno mnenje, se pravi značaj vsega naroda. In ker smo se z Osvobodilno fronto namenili spremeniti slovenski narodni značaj, smo se nujno namenili spremeniti tudi odnos do erotike oziroma seksualnega sveta, ki je z značajem v najožji zvezi. Tako sem si mislil.

Za človeka, ki dialektiki vsekakor pripisuje neko določeno vrednost, če že ne verjame vanjo, so to čudni zapiski. Po njegovem bi torej morali biti Slovenci tako „prosvetljeni“ kot so danes, že vsaj pred 200 leti. Da takrat tudi v ostalem svetu ni bilo ne Darwina ne Freuda, ga ne moti. Da se, kot vse drugo, razvija in spreminja tudi Cerkev, ga niti ne zanima. (Ministrantske preteklosti se boji kot hudič križa!). Lahko pa se norčuje iz škofa Hrena, Jurija Japlja in sveda Jegliča, ki „nam je zapustil neprekosljivo neumno knjigo, bestseller svetovne sramežljivosti Pouk krščanskim ženinom in nevestam“ itd.

„Major Tomaž“ naj bi zdaj postal nekakšna poosebljenost vseh teh ljudi iz slovenske preteklosti in Javoršek pravi, da je čakal samo to, kdaj se bo pred njim prikazal „z lilijo svetega Alojzija“.

V določenih ozirih ima seveda prav: kot dokaz njegove moralne pokvarjenosti, naj bi mu major Tomaž pomolil pod nos tri „nedostojne“ risbe, ki so jih našli med hišno preiskavo Javorškovega stanovanja. Vse je narisal poznani primorski umetnik Venó Pilon: moški akt iz leta 1928 in dve nagí ženski v pogovoru. Javoršek se je pri tem zamislil o Michelangelovih freskah, o Tintoretu, Matissu, pa še o Prešernovi muzi pred tromostovjem. In prevzel ga je „strah, da ga bo zadela kazen socialistične republike Slovenije“.

V tem strahu, pravi, piše tudi zdaj ta pisma, da bi bila „kar najmanj žaljiva in kar najbolj preprosta.“ Če bi namreč bila ta pisma odsvit resnice, bi „morala biti pošastna“, zakaj, pravi Tomažu, „samo pošasti so vam lahko glavo tolikanj spremenile, da ste bili podobni najgrozovitejšim in najbolj reakcionarnim prikaznim slovenske zgodovine.“

Kakšne pošasti vendar? Ali ne straše te pošasti še danes po Slovenskem? Ali ne spreminjajo te „pošasti“ še danes glave novih generacij, da ne verjamejo nič drugega kot samo tisto, kar slišijo od teh pošasti? Ali ne govore te pošasti še danes — v imenu resnice — o „takoimenovanem“ pokolu belogardistov po vojni? In če Javoršek ve in pove, da so te „pošasti“ lagale o njegoví nemorali in pokvarjenosti in o vsem drugem, česar so ga dolžile, zakaj noče povedati in zapisati da tem istim „pošastim“ ni verjeti tudi v drugih stvareh, o katerih govore in pišejo?!

Delno odgovarja na te Javorškove in naše pomisleke major Tomaž:

Priznam seveda, da smo se metode moralnega blatenja in javnega zasramovanja s pomočjo quasi dokazov o obtoženčevi nemorali naučili od raznih obveščevalnih služb. To so vendar klasične metode, ki so jih uporabljali verjetno že v najstarejših civilizacijah, vsekakor pa v srednjem veku, uporabljajo pa jih obveščevalne službe vzhoda in zahoda še dandanes. V Sovjetski zvezi, kjer so imeli v tem smislu natančno izdelano tehniko zasliševanja in izbiranja materiala, so prav metodo moralnega blatenja uporabljali skoraj v vseh znamenitejših procesih.

Jasno je, da Javorška samega ta razlaga v glavnem zadovoljuje, sicer bi ne zapisoval. Kljub temu so ga prizadela obtoževanja, da se je z Zupanom udeleževal orgij. Imel je vse bolj „idealistične“ težnje:

Za življenje sem si izvolil zelo preprosto moralno pravilo: nikomur škodovati in živeti v območju estetike. Poleg tega sem eros oziroma seksus doživljal kot družbeno vprašanje, pa se mi je zdelo, da bi ga bilo treba nujno odrešiti janzenistične ječe. Osvoboditi. Osvoboditi že v družini, kjer otrokom še zmeraj govorijo, da jih je prinesla štorcklja, osvoboditi v šoli, kjer bi moral biti pouk znanstveno utemeljen in smiseln, osvoboditi v mladini, kjer bi moralo biti ljubezensko življenje naravno in sproščeno. Osvoboditi nasploh.

Morda bi pri te mlahko pomagali celo ljudje, kot je bil Vitomil Zupan?

Osvoboditi! — Samo nekaj strani nazaj piše Javoršek o slovenskih razmerah takoj po vojni, se pravi, takoj po „osvoboditvi“. Prišlo je do neumerjene in nedisciplinirane sproščenosti, ki se mu je „zataknila v spomin, kot značilen dokument seksualne in SPLOŠNE anarhije“. Kako torej „osvoboditi“ slovenski živelj?

Morda bi pri tem lahko pomagali celo ljudje, kot je bil Vitomil Zupan?

Ali se vam ne zdi prav, da bi imeli tudi mi svojega Don Juana, kakor ga je imela Španija in po njej druge dežele? In da bi imeli končno tudi mi svojega Casanovo? Dokler je bil Don Juan in Casanova, še ni bilo nič hudega, ko pa je postal marki de Sade, ste ga zaprli. Ampak zakaj je treba po vsej sili spravljati mene poleg njega in me tožiti pred sodiščem, da sem „od osvoboditeljev dalje pa vse do aretacije... tvoril skupino za izvrševanje zločinov zoper javno moralo ter bil med organizatorji skupinskih spolnih orgij?“ Vsak človek bi ponorel od vaše blaznosti. V kakšnji organizaciji sem bil? V Parizu? Tam nisem bil v teh dolgih letih niti v enem nočnem lokalu. V Ljubljani? Vse sem vam povedal, kar sva počela.

Tudi tu mu odgovarja „major Tomaž“ (partija, razum, previdnost?): „Razvoj je pokazal anpake... zelo junaško smo jih priznali... kot nobena druga policijska služba na svetu... trgali smo se od moralnega staljizma... se očiščevali... in delali tako, kakor smo mislili, da je treba delati v bitki za zaščito države...“ In če se spet vrnemo nekaj strani nazaj: „ker nismo našli premetenih gestapovcev, smo jih ustvarili, nekatere brez pravega dokumenta in razloga postrelili, nekatere pa mrcvarili v ječah“. Vse seveda „za zaščito države“. (Pa se nekateri med nami čudijo, zakaj doma še danes govorijo o celih hordah „sovražnikov“, ki hodijo okrog kakor rjoveči levi in čakajo, kdaj bodo požrli „socialistično Slovenijo“...).

Neke noči je železna rešetka zaškripala z nekim posebnim glasom in Javoršek je „trd od strahu“ odšel za paznikom na zasliševanje. Slutnje ga niso varale: „Tomaž“ se je zadr nanj: „Kdaj ste postali član Deuxieme bureauja?“ Ta „buro“ je seveda francoska obveščevalna služba. (Leta 1947 si je prizadevala tudi za zveze z jugoslovansko emigracijo). Javoršek je seveda tajil; toda spet so mu pomolili podpisano Zupanovo izjavo, da je bil član že od leta 1932. Pa da je bila agentka tudi tista očarljiva Genovefa.

Obtožbe mu izgleda niso dokazali vsaj sam tega ne navaja. Izgublja se le v filozofska razmišljanja, ki so ga nujno pripeljala do Koestlerja in drugih komunistov, ki so „umirali kot „gestapovci“, ki so znali iz politične potrebe prevzeti nase tudi sramoto.“

Nobena literatura nobenega ljudstva ni tako močna, da bi lahko popisala veličastno grozo njihove žrtve. Ne Aishil, ne Sofokles, ne Seneka, ne Shakespeare, pa tudi Tolstoj in Be-

ckett in Camus ne bi bili zmožni z besedami uprizoriti groze, ki je tolikanj bolj grozna, ker je od stalinskih čistk dalje postala množičen pojav.

Tu je začel Javoršek tudi dvomiti, da bo mogel izbojevati to bitko s tajno policijo. Pokazala sta se mu samo dva končna izhoda: napisati mora pismo, v katerem bo zapisal „resnico“ in to pismo mora dobiti njegova žena in potem — samomor.

Vdal se je torej v usodo, ki mu je bila namenjena: da bo tudi on na nek grotesken način pripomogel končni zmagi partije („resnice“, „svobode“, „človeštva“?!) in potem mu niti Tomaž ni bil več zoprn: trpel je Javorško-vo nesrečo; tako kot je Javoršek trpel njegovo neumnost...

Ampak vsakogar, ki bi ga spravili v podzemsko klet in na kolena in mu trpinčili telo in dušo, bi končno prisilili, da bi se izpovedal svojih grehov. Sam bog ne dela česa takega, kar se drznete početi vi! Ne Rimski zakonik, ne Dušanov in ne Napoleonov in sploh nikakršen vam ne daje pravice, da se iz preprostega človeka spreminjate v orodje, ki je orodje onstranstva. Ta orodja so si izmislili v Moskvi. Višinski, ta Satanov advokat, si je izmislil stalinistične ječe in stalinistično juridično torturo. To je metafizika brez krivde krivih, metafizika političnih laži zavoljo politične taktike. Izmišljotina najbolj resničnih sovražnikov socializma, ker so notranje pokvarjeni, socializem in pokvarjenost pa se ne moreta združiti, ker socializem ni samo znanstveno utemeljena oblika napredne družbe, ampak tudi visoka etika.

To je zapisano v letu Gospodovem 1979 in predloženo bralcu kot neko viscko, prosvetljeno dognanje! — Kdor pa je v letih 1941 ali 1945 v direktnem, mnogo bolj okornem jeziku izpovedal nekaj podobnega, so ga Javorškovi takratni „prosvetljenci“ pokončali z brzostrelkami kot steklega psa!

Javoršek se tega v svoji duši zaveda; zato „mora doživljati pekel v samem sebi in poslušati rohnenje hudičev“. Še več: obšlo ga je spoznanje, da bi bil prav za prav na boljšem, če bi bil „belogardist“; potem bi bilo vsaj vse jasno. Njegov obup se je izogibal kakršnemukoli posegu razuma, presegal je njegove možnosti, tako kot presega človeške možnosti krščanska milost. In ob tem je doživel tisto dokončno metamorfozo obsojencev: vzljubil je Tomaževo „divjaštvo“, škripanje železnih vrat, udarce po hrbtu, srcu in duši. Šlo je vendar za stik s človekom; kajti tudi ta človek je govoril „Prešernov jezik“, bral je knjige in gledal sonce, imel je mogoče celo očeta, mater, ženo in otroke...

Še nekaj je zapisal Javoršek na teh straneh; ob tem obupu, ki je izven človeških možnosti. — Odgovor na tiste prizore, ki se večini v zdomstvu zdijo dantejevsko strahotni in nemogoči: Slovenski domobranci odhajajo v smrt molče, kot pohlevne ovce v zakol, kot Židje pod „tuš“... Padajo v

brezna... in tisti, ki jim je bratova krogla pustila še nekaj hipov življenja, MOLILJO za svoje morilce, se pravi, jih ljubijo! Šlo je vendar za stik s človekom, s to največjo dragocenostjo na svetu; s človekom, ki je celo sovražil, preklinjal in ubijal. — V PREŠERNOVEM JEZIKU!

Zapisal pa je Javoršek tudi kontrast: Njegova edina smiselna naloga v tistem obupu, ki je presegal človeške možnosti, je bila — napraviti samomor; edina smiselna želja izročениh domobrancev v Rogu je bila — živeti!!! Milost in obup, tako piše Javoršek sam, pa sta „iste narave, ker sta zunaj meja človeškega vpliva“...

Iz hlač je Javoršek začel vleči nitke in plesti vrv, s katero se je hotel obesiti. Medtem je tudi napisal pismo in ga iztihotapil ženi (kako, tudi zdaj ne pove). Slednjič je bila vrv dovolj dolga in na pogradu je nekako premaknil dve deski, da bi vzdržali njegovo težo.

Ko je prišel „trenutek resnice“, so ga nenadoma preselili na sodnijo in vtaknili v isto celico — z Zupanom. Zjutraj je paznik sicer mrmral, da se je zgodila napaka, v resnici pa je najbrž šlo za perverzno objestnost tajne policije. Toda, če so računali na nek medsebojni obračun ali morda celo prisluškovali, so se všteli. V tisti spet težko razložljivi psihozi sta se namreč oba „tragična junaka“ izognila vsaki direktni konfrontaciji; pač pa sta se vso noč „obdelavala“ v nekakšnem literarnem dvoboju, med katerim sta drug drugemu recitirala pesmi, ki sta jih zapisala ali se jih naučila v zaporu; vmes sta dodajala Prešernove sonete in potem ob zori šla spat. — Zupan je „dihal globoko kot prašič“, Javorška pa je obhajala skušnjava, da bi se mu zagrizel v vrat in se napil njegove krvi...

Zjutraj so ju ločili in sta šla „sedet“. Javoršek pravi, da je tisto noč Zupana za vedno „pokopal“. „Tomaža“ ni videl nikdar več in še danes ne ve, kdo je bil ta človek. „Napako“, ki jo je družba zagrešila nad njim, pa je popravil IV. Plenum Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije junija 1951 z resolucijo o „nadaljni krepitvi pravosodja in zakonitosti“. Toda trajalo je še precej časa, predno je to „okrepljeno“ pravosodje doseglo Javorška.

Dve stvari mi prihajata pri tem na misel: Italijanski pisatelj Ignazio Silone je že pred 30 leti — januarja 1950 — v članku objavljenem v takrat še živi „New York Herald Tribune“ napovedal, da se bo poslednja bitka bila med komunisti in bivšimi komunisti. To pa nas pripelje do najjemenitnejšega jugoslovanskega „bivšega“ komunista Milovana Djilasa. Ta je v lani objavljenem intervjuju s časnikarjem Georgom Urbanom v reviji „Encounter“ na široko govoril o stalinizmu, kateremu Javoršek pripisuje vso krivdo ne le za „napako“ zagrešeno nad njim, temveč tudi za vse drugo, kar je šlo v prvih povojnih letih narobe. Djilas pravi, da leninizem sam po sebi ustvarja pravo okolje za osebno diktaturo (Stalin, Tito), da pa zavisi od političnih koliščin in od osebnega značaja možnega diktatorja, če do diktature v res-

nici pride. (Spet seveda poklon Titu in jugoslovanski zvrsti komunizmu). In potem Djilas nadaljuje, da je treba uničiti vsako teorijo, ki trdi da je bilo zlo stalinizma v resnici samo izraz pomanjkljivosti Stalinovega značaja. Vse to, pravi Djilas, so otročji in predrzno ne-marxistični izgovori, ki jih producira sovjetska propaganda.*

IX.

22. maja 1955, potem ko je odsedel približno tretjino odmerjene kazni, je Javoršek ponovno odšel v Pariz. V naslednjem sklopu pisem, ki jih „izmenjava“ s sestrico „Winnie“, sintezo vseh njegovih pariških „sestric“, nastopa povsem nova ekipa Javorškovih prijateljev; med njimi celo ekscentrični ameriški milijonar „Junky“, ki naj bi ga vabil, da za vselej zapusti domovino in se vključi v takoimenovano disidentsko literaturo.

Pri tem se loti Javoršek nekakšne kategorizacije slovenske inteligence, ali bolje, evropske inteligence na sploh in jo razdeli v glavnem na tiste, ki so revolucijo pripravljali, jo živeli (četudi so jo nekateri potem izdali), in one, ki so se „dali“ osvoboditi. Da so bili tudi taki, ki so se revoluciji uprli, se mu ne zdi omembe vredno. O tistih, ki so „pričakali“ osvoboditev, ne da bi zanj kaj naredili, piše:

Gre za bivše klerikalce ali liberalce ali kakršnekoli anti-komuniste in antimarksiste, ki so se čez noč znašli v novem svetu, ta svet pa je zanje pomenil pekel. V bistvu nimajo nobene svobode, ker svobode ne občutijo in je tudi občutiti ne morejo, saj je svoboda zanje čisto nekaj drugega kot tisto, kar vidi-jo okoli sebe. Nekateri so prišli poleg tega ob vse imetje, nekaterim so razbili družine, nekateri tolčejo najbolj sivo revščino, ker ne dobijo službe in se morajo ukvarjati z deli, ki jim niso ne v čast ne v slast, na družbeni lestvici so zdrknili globoko navzdol, zdrknili med ljudi, ki so jih že od rojstva mrzili.

Razumljivo je, da so poskušali zapustiti svojo deželo in so jo, tako ali drugače, večinoma res zapustili, hkrati pa glasno vpili Ljudomrznikovo izjavo iz Moliera:

Izdan od vseh strani, zasut s krivico
umaknem jaz se iz te blodne jame,
morda je kraj bogu za hrptom zame,
kjer biči mož časti imaš pravico.

In so odhajali v kraje, ki naj bi bili bogu za hrptom, kjer so bili pač daleč od dežele socializma in kjer so lahko spet postali „možje časti“, se pravi, da so prišli do služb, ki so jim bile po meri. Odhajali so v kraje „bogu za hrptom“ iz ideoloških razlogov, ker se v ničemer niso strinjali s socializmom,

*) Celoten razgovor o tem je prinesla revija „The South Slav Journal“, Vol. 3, N. 1, Marec 1980 — Op. ured.

nekateri pa iz razrednih razlogov, kar so javno razglašali, saj so tudi javno izpovedali, da ne prenesejo „ljudskih množic“. Nekateri so odšli iz religiozних razlogov. Bili so prepričani, da je religija v socializmu zašla v slepo ulico, v tej slepi ulici pa se je začela sumljiva igra med oblastjo in religijo, v tej igri pa menda ni mogoče ohraniti religiozne čistosti. — Mnogo jih je odšlo s propagandno-vojaškimi nameni, ker so se hoteli kot propagandisti in borci včleniti v kakršnekoli bojne odrede zoper komunizem. — Bili pa so tudi taki, ki so odšli na tuje docela skrušeni in potolčeni in so se pravzaprav zatekli k svojim družinam, ki pa so bile že prej na tujem, in v njihovem krogu so obmolknili za zmeraj.

Javoršek pravi, da je osebno srečal mnogo teh ljudi, kar seveda ni nemogoče. Zanimivo pa je, kakšno sliko si je ustvaril o njih, in kako se ta slika sklada s trditvami uradne propagande, da je vse, kar je zunaj, v službi ene ali druge obveščevalne službe, ker po njenem druge eksistence enostavno ni.

Tisti, ki so se izselili telesno, so v glavnem doživljali vsi enak ali podoben križev pot, ki se je neusmiljeno ponavljal od časov hladne vojne pa tja do grozljivih kriz, kakršnih je bilo na Poljskem na pretek, kakršna je na Madžarskem prekipela leta 1956, na češkoslovaškem pa 1968. To so bile resnične tragedije socializma. Posledice, ki so jih trpeli tragični begunci iz Madžarske in Češkoslovaške — pa iste kot pri čisto navadnih beguncih iz socialističnega tabora ali celo izdajalcih. Križev pot. Prva postaja tega križevega pota je bila kakršnakoli policijska ustanova. Že zaradi pravil olike, ki jih gojijo države s svojimi odredbami. Človeku je bilo pač treba priskrbeti dokumente, ga vpisati v seznam političnih beguncev in ga predvsem priporočiti nadzornim organom policije, zakaj nikdar nihče ne ve, kdo je trojanski konj. — Naslednja postaja so bili uradi raznih časopisnih podjetij. Hlastavo zahodno časopisje se neskončno veseli vsake nesreče, zakaj nesreče pritegnejo oči bralstva, saj so ogledalo naše eksistence. Če pa se k nesreči (in izguba domovine je vsekakor nesreča) primeša še protest ali kritika ali obtožba, postane ta nesreča nesreča višjega pomena in je zaradi tega tolikanj bolj zanimiva. Na tej postaji križevega pota preživijo znamenitejši intelektualci kak mesec dni ali pa celo več, če imajo več povedati, ljudje preprostejših imen pa samo kak dan ali še manj. — Nato se križev pot premakne na novo postajo. V založniške hiše. Vsakdo, ki je zapustil socializem, bi rad prodal svoje knjige, bodisi nekdanje, bodisi tiste, ki jih je začel pisati v izgnanstvu. In tu se vse zaplete. Zahodna družba je kapitalistična družba in založniki zalagajo samo

knjige, o katerih so vsaj malce prepričani, da jim bodo povrnile najmanj stroške natisa ali vsaj malce odebilele denarnice. Ta zakon je vpisan v naravo ljudi in zoper ta zakon se ne dvigne nobeno čustvo usmiljenja ali razumevanja ali tolažbe ali kakršnegakoli humanizma, hrepenjenja po svobodi ali kakršnihkoli odnosov do človečanskih pravic. Vsa ta gesla so čista neumnost. V denar gredo samo knjige, ki povzročajo škandale: škandale pa povzroča izdajstvo ali vsaj protest. — In tako se začne za marsikoga nova postaja križevega pota: izdajstvo oziroma protest. Kot vidiš, uporabljam dve besedi: izdajstvo po mojem zagreše tisti, ki so se za socializem bojevali, pa so ga nato zapustili, med protestnike pa štejem tiste, ki nikdar niso imeli zveze s tem zgodovinskim gibanjem in so vanj padli kot Pilat v „Vero“, pa zdaj izpričujejo urbi et orbi, kaj so videli. Djilas, recimo, je socializmu obrnil hrbet in ga izdal, Solženicin, na primer, s socializmom nikdar ni imel prave zveze in je protestnik. — Ampak usoda enih in drugih je docela enaka. Mizerna. Kruh jim namreč reže mednarodna policija najrazličnejših branž. Zakaj postali so del vojaških naprav, najsi so kaj tako ostudnega hoteli ali ne. Za marsikoga je ta metamorfoza tragika brez primere, marsikdo pa se je ne zaveda ali pa se z vsemi silami bojuje, da mu ne bi prišla do zavesti. Pošteni ljudje, ki sprevidijo, v kaj so padli, pa pocrkajo. Bodisi moralno, bodisi dejansko. Zakaj vsi, ki bi se radi rešili čarobnega kroga vojaško-policijske gonje, se zatečejo na novo postajo križevega pota: k dobrodelnim društvom... Kakšna pa je krščanska caritas na Zahodu, sama najbolje veš. Laž, laž, laž, sama sveta laž. Potemkinove vasi so bile spricho teh laži otipljiva resnica. Le redki se rešijo, reši jih ljubezen.

Javoršek torej vidi v socializmu absolutno, zgodovinsko nujnost, zoper katero je možen samo protest ali — izdaja. Njegov socializem tudi ni podvržen pravilom spreminjanja ali prilagajanja, čeprav priznava tudi „druge oblike“ socializma in njihove „poteze“, ki človeka dražijo in terjajo glasno kritiko. Socializem je zato mogoče samo „poglabljati in požlahtnjevati“ in Javoršek se vprašuje samo to, kakšno vlogo bi pri tem morali odigrati intelektualci. „Bojim se,“ piše, „da je njihovo intelektualno, moralno in umetniško stanje v socialističnih deželah silno kočljivo. Po čigavi krivdi?“ (Morda bi kazalo poskusiti kar s socializmom, ali bolje — komunizmom).

Kot za nekaj pomislek, dvom mu odgovarja „Winnie“, ki mu zamerja „šolsko razpredelnico“,

v katero tlačiš uboge ponižance in razžaljence socialističnega sveta, ki so „izbrali svobodo“ ter se zatekli na Zahod. Po mojem mnenju gre v vseh primerih, kolikor jih poznam, izključno za duhovne izseljence. Med njimi ni ekonomskih izseljencev. In

če je zahodni svet v okviru svojih možnosti solidaren z njimi, gre pač za znamenje izrazitega humanizma, vse drugo pa je podtikanje. Tebe in tvojih pa menda ni sram, da imate od vseh socialističnih držav največ ekonomskih izseljencev? Ne vem natančnega števila, vendar vem, da gre za milijonsko število. Zakaj so odšli? Zakaj ste jih pustili v sužnost? Vaša tehnična in hipertehnična inteligenca se je raztepla po vsem svetu in si po najbolj bahatih in najbolj revnih deželah kuje rumenjak... Le vi... pisatelji intelektualci ali kako bi vas imenovala, ste priklenjeni na svojo zemljo kot kmet, ki ponori, če jo mora zapustiti.

Javoršek, ki bi najbrž tudi „ponorel“, če bi moral zapustiti svojo zemljo, se je torej uspešno upiral ameriškemu „Junkyju“ in ni odšel nekam za božji hrbeč. Čeprav sicer ni jasno, v koliko je dobrodošel v domovini, se pravi, vkoliko bi partiji ne bilo ljubše, če bi se v resnici izgubil nekje v tujini (Sovjetska zveza je vrsto svojih najbolj nadležnih oporečnikov poslala v relativno anonimnost „svobodnega sveta“), je vendar zanimiva njegova sodba o tej zemlji, na katero je priklenjen:

Ne poznam bolj svobodne dežele na svetu, kakor je danes Jugoslavija. Rekel bi lahko celo, da se čisto nevarno bliža anarhiji, kakor vsaka dežela, ki začne cveteti. Vsekakor je treba samo priti bodisi iz Italije ali Avstrije (da ne govorim o drugih naših sosedah kot so Albanija, Bolgarija, Romunija itd.), pa se vsako lahko prepriča, da je prišel v deželo, kjer ljudje prvič v svoji doslej mračni, nesrečni in krvavi zgodovini živijo razmeroma srečno. In ne samo ljudje, ki so kakorkoli zvezani z usodo družbe ali njeno usodo celo uravnavajo. Poznam starčke in starčice, svinjske dekle in farovške kuharice, onemogle barone in ostarele hlapce, sklerozne duhovnike in cerkvene miši: vse je družbeno zavarovano in vsi vztrajno nosijo denar v banko. Četudi žive zavoljo svoje vzgoje ali zgodovinske zasirjenosti nekateri še v času pred prvo svetovno vojsko, se vendar zavedajo, da živijo v neke vrste čudnem in zmešanem raju, ki ga sicer priznajo za raj, čeprav sploh ne vedo, kaj je z njim... (Sledi.)

NAŠI MOŽJE

19. oktobra letos bo soborec, naš priložnostni sodelavec, Jože Lovrenčič obhajal 60-letnico svojega življenja.

Sinu dr. Jožeta Lovrenčiča, pisatelja sončne Goriške, ob tem življenjskem jubileju izreka tudi „Tabor“ svoja voščila z željo, da bi ga še dolgo ohranil med svojimi sodelavci.

V s a k p o s v o j e v i s t i r o g . . .

Že več kot leto dni univ. prof. dr. Tine Debeljak v buenosaireški „Svobodni Sloveniji“ v svoji razpravi „Nekaj pogledov z naše perspektive na Josipa Broza Tita“ hvalevredno zavrača režimovsko prikazovanje medvojnih in medrevolucionarnih dogajanj v Jugoslaviji. Ker pa je dr. Tine Debeljak predvsem uradni zgodovinar Narodnega Odbora, ga to zapelje tako daleč, da te iste režimovske argumente, ki jih sicer dokumentirano zavrača, uporabi v svojo korist, kadar se mu zdi potrebno podčrtati razlago dogodkov, kakršna je v konceptu Narodnega odbora. — Tako npr. v „Svobodni Sloveniji“ z dne 21. 5. 1981 uporabi razlago režimovskega zgodovinarja dr. Metoda Mikuža, katero je že prej sam s svojimi tolmačenji dolgih let podaril režimovskim zgodovinopiscem za dobrodošlo uporabo. — Dr. Tine Debeljak namreč pravi:

V Sloveniji pa so v tem času 20. aprila 1944 polagali domobransko prisego, o kateri piše partizanski zgodovinar dr. Mikuž v svoji Zgodovini slovenskega osvobodilnega boja (1970 na str. 253): „Prisegli so, da se bodo borili pod Hitlerjevim vodstvom proti komunistom in njihovim zaveznikom. Kasneje je domobrance posebej tepel takrat navidezno nedolžni stavek — „in njihovim zaveznikom“. AA (Anglo-Amerikanci) so namreč trdili, da so pod temi zavezniki mišljeni oni, domobranci pa, da so mišljeni terenci in razne druge pomožne partizanske sile“. Dodaja pa za zaključek: „Seveda je obveljala prva razlaga in od tod tudi strahotni in vsestranski polom domobrancev po osvoboditvi.“ (Podčrtal dr. Tine Debeljak.)

Treba se je samo povprašati, sta najprej dr. Tine Debeljak v svojih dolgoletnih razlagah, in potem po teh Debeljakovih razlagah dr. Metod Mikuž, spričo takšnega argumentiranja pomislila na srbske četnike in dobrovoljce??? Bosta tudi zanje iznašla tako enostavno razlago za njih strahotno usodo??? Srbski četniki in dobrovoljci, ki niso nikdar „prisegli, da se bodo borili pod Hitlerjevim vodstvom proti komunistom in njihovim zaveznikom“, so kljub temu bili izročeni iz Vetrinja že cele štiri dni pred prvim domobranskim transportom, da je tako po Narodnem odboru postavljeni poveljnik Mirko Bitenc imel še čas, domobrance celó mobilizirati za pohod v isto smrt, v katero so šli srbski borci... — —

Kljub Debeljakovemu trobljenju v isti rog z dr. Mikužem, resnična zgodovina že pozna pravičen odgovor na vprašanja o vzrokih prav tako tragedije domobranskih, kot drugih mučencev... —

V San Andresu, Buenos Aires, je umrl 18. januarja 1981 bivši domobranski nadporočnik 20. štabne čete v Ljubljani **Janko Gašperin**. Dopolnil je 76 let.

V zavodu sv. Vincencija v Lanusu je umrl 29. marca 1981 dr. **Leopold Eiletz**. Rodil se je 16. novembra 1894 na Goriškem. Pred zadnjo svetovno vojno je bil okrajni glavar v Mariboru, po prihodu Nemcev je odšel v Ljubljano. Po begunskih letih se je stalno naselil v Argentini, kjer je v državni službi dosegel visok položaj.

Zanimal se je za vse slovenske publikacije in je bil redni naročnik Tabora.

Dragega pokojnika bomo ohranili v dobrem spominu — sorodstvu naše sožalje.

Iz domovine je prišla vest, da je 25. maja 1981 umrl v Vinici pri Črnomlju g. **Julij Karin**.

Pokojni je bil krojač in je dočakal 76 let.

V Argentini žalujejo za njim: brat Anton z družino ter nečak Lojze Karin z družino.

Karinovim naše globoko sožalje.

V Lanusu Este, Buenos Rires, je nedavno umrla žena soborca g. **Antona Eržen**.

Naše iskreno sožalje!

Po težki in dolgi bolezni je zapustila to solzno dolino 8. junija 1981 **gospa Majda Markež roj. Žitnik**.

Pokojna gospa Majda je bila sošolka na ljubljanskem učiteljišču pokojnega domobranskega junaka "ORANA" — Draga Furlana.

Tudi tu v Argentini je pokojnica posvetila svoj prosti čas šolstvu, vodila je slovensko šolo v Carapachayu.

Požrtvovalni gospej hvala za vse njeno delo — možu Jožetu z družino in sestri Jelki por. Urankar z družino naše sožalje!

Viktor Češnovar je po težki bolezni umrl 28. julija 1981 v okrevališču sv. Vincencija v Lanusu. Star je bil 79 let.

Dne 7. avgusta 1981 je v Stuttgartu umrl msgr. **Ignacij Kunstelj**. Dva tedna prej ga je zadela kap in se ni več zavedel.

Pokojni se je rodil 10. avgusta 1908 na Vrhniki. V duhovnika je bil posvečen l. 1933. Služboval je kot kaplan po raznih krajih — nazadnje je bil župnik na Rakitni. Leta 1944 je postal glavni kurat slovenskih do-

mobrancev na Primorskem s sedežem v Trstu. Po l. 1945 je bil nekaj časa v Italiji, a leta 1948 se je preselil v Anglijo. Leta 1967 ga je papež Pavel VI. imenoval za vrhovnega dušnega pastirja vseh Slovencev po svetu. To mesto je opravljal do l. 1977, ko je stopil v pokoj in se preselil v Stuttgart.

Dobrega, skrbnega pastirja bomo ohranili v hvaležnem spominu!

V 91. letu starosti nas je zapustil 12. avgusta 1981 v Bariločah g. Janko Arnšek, kjer so ga drugi dan pokopali.

Pokojni g. Arnšek je bil štajerski rojak iz Hrastnika, kjer se je izučil krojaštva. Že mlad se je veliko udejstvoval v raznih kulturnih in strokovnih organizacijah. Po prihodu Nemcev so se Arnškovi prvič podali na begunsko pot v Ljubljano. Ker so bili odločni protikomunisti so se po končani vojni podali na pot, a tokrat v Italijo. Dobre Arnškove ljudi sem spoznal v begunskem taborišču Monigo. V taborišče sem namreč prišel brez vsakih sredstev in ker nisem mogel dobiti živilske karte (kot bivši domobranec), sem bil en teden „gost“ Arnškove družine — dokler se ni ta zadeva uredila.

Po prihodu v Argentino so se Arnškovi naselili na severni del Velikega Buenos Airesa, enako jaz. Naši medsebojni stiki so bili precej redni, prav posebno, ko je v njihovi bližini zbolel soborec Slavko Janež in žena Marica in smo se ob teh prilikah večkrat srečavali.

G. Arnšek se je udeleževal vseh važnejših prireditvev in bil naročnik vsega tiska — tudi Tabora, a prav pri srcu mu je bilo slovensko romanje v Luján, kamor je šel vsako leto. Ker je bil del Arnškove družine v Bariločah, se je pred petimi leti podal g. Janko Arnšek z ženo go. Ano za ostalimi v Bariloče. V Bariločah so se vsi Arnškovi s svojo pridnostjo in trudom dobro vpeljali v svoja lastna podjetja.

Zadnjikrat sva se srečala s pok. g. Arnškom na letošnjem lujanskem romanju, ki se je prav zato pripeljal iz Bariloč.

Sedaj g. Arnšek počiva na bariloškem pokopališču kjer je že pokopana najstarejša hčerka Marija.

Po dolgoletnem Vašem delu Vam želim miren počitek v tuji zemlji. Vsem Arnškovim prisrčno in globoko sožalje!

Inž. A. M.

TEMA ZA RAZMIŠLJANJE

Ne moremo vrednotiti, kaj šele usmerjati našo bodočnost, če se ne oziramo na našo resnično preteklost.

Rabin Baruch Korff

POSNEMAJMO JIH:

HINKO ZUPANČIČ soborec iz Clevelanda že več let redno plačuje svojim prijateljem izven USA naročnino Tabora in sicer zračno v švico in Brazil ter navadno za Madagascar. Poleg tega Hinko večkrat daruje v tiskovni sklad Tabora.

* * *

DRUŠTVO TABOR iz MILWAUKEE — USA, ki ima v svoji skupini 16 rednih naročnikov Tabora, je pri letošnjem plačilu naročnine zbralo še 121 dolarjev za tiskovni sklad Tabora. Soborec Ivan Jakoš iz Milwaukeeja, ki nas je letos v mesecu Januarju obiskal, je prav gotovo vplival, da se je zbrala ta vsota denarja za sklad. On je videl, koliko truda in brezplačnega dela je treba vložiti, da naše borčevsko glasilo Tabor redno izhaja in kakšne so finančne težave pri plačevanju računov.

* * *

Na pobudo soborca STANKA MUSTAR, bivšega domobranca 24. čete na Igu se je darovala sv. maša za vse padle in pobite domobrancelje te čete v Zavetišču Dr. Gregorija Rožmana dne 19. julija 1981. Sv. mašo je imel g. dekan Ciril Milavc, ki je svoječasno več let vodil župnijo na Igu. Po sv. maši se je z lepimi besedami spomnil vseh svojih mrtvih vojakov 24. čete njih poveljnik soborec Stane Buda, kakor tudi ostalih padlih in pobitih slovenskih domobranceljev.

Stanko Mustar je za to priliko kupil vse meso za kosilo - asado. Ves dobiček pri kosilu in še nekaj izrednih darov se je podarilo za Zavetišče in se je skupno zbralo 3.682.000 pesov (okrog 500 dolarjev).

Pri sv. maši in kosilu se je zbralo lepo število bivših borcev in prijateljev Zavetišča.

DAROVALI SO

Od 1. 7. 1981 do 31. 8. 1981	Kušar Ivanka	200.000	
	Tekavec Ivan	12.000	
Z A Z A V E T I Š Č E :	Erhovc Ela	10.000	
	(v pesih) N. N., Hurlingham	100.000	
Marinšek Saša	10.000	Rupnik Milka	200.000
Potočar Milena	6.000	Repar Jože	6.000
Bečaj Vilj	10.000	N. N., Moron	36.000
Žuljan Franc	50.000	Bodnar Anton	26.000
Kosančič Bogdan	50.000	Truden Slavko	76.000
Matevžič Janez	300.000	N. N., San Justo	500.000

Kožar Janez	6.000
N. N., San Justo	14.000
N. N., San Justo	14.000
N. N., San Justo	14.000
N. N., San Justo	1.000
Žerovnik Jože	6.000
Hriškar Viktor	14.000
Tomažević Lovro in Franc	200.000
Slavič Franc	50.000
Rus Srečko	100.000
Sedej Alojzij V. A.	6.000
Dekan Milavc Ciril, cerkve- na nabirka pri sv. maši 19. 7. 1981	284.000
Msgr. Orehar Anton, cer- kvena nabirka pri sv. ma- ši 30. 8. 1981	151.500
Lichtenberg Herbst	50.000
V spomin na p. brata <i>Jožeta Seršen</i> : Rupnik Milka	50.000
V spomin na pok. starše in ob prvi obletnici smrti brata Fr. <i>Dermastja</i> : Šurman Vera	50.000
V spomin na pok. <i>Antona Oblak</i> umrlega v domovini: Avguštín Franc	20.000
V spomin na pok. <i>Albina Kočar</i> : Štefe Jernej	150.000
V spomin na pok. <i>mamo Šušteršičevo</i> : Knap Majda	100.000
V spomin na pok. <i>Majdo Markež</i> : Knap Majda	100.000
Tomažević Lovro	50.000
V spomin na pok. <i>Jožeta Rakovec</i> : prof. Rakovec — družina	60.000
Brumen Vinko — družina	30.000
V spomin na pok. <i>Vilija Potočnik</i> : Ing. Ecker Milan	500.000
V sp. na pok. <i>očeta</i> umrlega v dom.: Oblak Franc	200.000
Z a g r a d n j o :	
Lichtenberg Herbst	100.000
Dobiček pri kosilu 19. 7. 81. v Zavetišču z raznimi da- rovi:	3.682.000

v dolarjih

Zobec Stane — Kanada ..	100
V spomin na pok. <i>Jožeta Miklavčič</i> : Žnidaršič Jože	20

TISKOVNI SKLAD TABOR:

v pesih

Drenšek Štefan	10.000
Tome Valentin	30.000
N. N., San Martin	10.000
Dr. Est Jože	10.000
Erjavec Ida	10.000
Vester Franc	5.000
Miklavc Franc	100.000
Mustar Stane	10.000
Zakrajšek Jože	10.000
Kastelic Anton	10.000
Bednar Anton	10.000
Marolt Anton	10.000
Tome Valentin (v spomin na pok. Vinka Sever) ...	20.000
Eržen Anton (v spomin na pok. ženo)	100.000
Dr. Kociper Stanko (od pro- daje knjig)	100.000
Dr. Luskar Franc	20.000
Fabjančič Anatol	10.000
Langus Milan (v spomin na pok. Franca Dermastja)	60.000

v dolarjih

Urankar Fr.	2
Cenkar Frank	8
Zupančič Hinko	8
Zupančič Marija	20
N. N.	8
Žnidaršič Jože	6
V spomin na pok. <i>Dr. Val. Meršol</i> : Zupančič Polde	10
Petrič Lojze	18
Berkopec Ivan	10
Mavsar Ivanka	4
Stepce Slavko	10
Ob smrti <i>Jožeta Leben</i> : Kosmač Ivan	20
Mrak Stanko	17

V S E B I N A

Algo, que nunca debemos olvidar	193
Nekaj, česar ne smemo nikoli pozabiti	194
35 let smrti generala Leona Rupnika	195
Turjak - Grčarice (N. N.)	196
Prava podoba komunizma	199
Četrť stoletja boljševiških zarot	209
Odmev iz Dolomitov (Dobrovčan)	213
Dokaz naše zrelosti	223
Jože Javoršek — samotni jezdec	224
Naši možje	236
Za beležnico	237
Naši mrtvi	238
Iz društev	240
Darovali so	240

Suhadolnik John	8	Bambič Ivan	3
Mohar Lojze	8	Limoni Janko	3
Dolar Milan	5	Strmšek Anton	1
Lundar Ivanka	6	I N V A L I D S K I	
N. N.	6	S K L A D T A B O R :	
Društvo Tabor Milwaukee	25		v dolarjih
Jakoš Ivan	10	Možje iz pohoda v Wa-	
Janežič Slavko	10	shington (preostanek) .	7
Kralj Vladislav	10	Cerar Jože (s spominske	
Mejač Franjo	10	proslave)	20
Mejač Miha	10	Zabukovec I.	8
Rifelj Janez	10	Benč na I.	3
Prah Anton	10	Malevič A.	8
Kunovar Ivan	8	Cestnik I.	3
Cimrmančič Jože	3	Palčič I.	10

Correio
Argentino
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Cencesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Cencesión Nº 2619